Bandes Desentaforades, 6

BD
BANDES DESENTAFORADES

Suite Mallorquina núm. 1

Bartomeu Artigues Febrer
i Joan Xamena Sastre

Trans: Bartomeu Artigues Mesquida

A cura de Miquel Barceló Oliver i Joan Antoni Ballester Coll

Federació Balear
de Bandes de Música

La Federació Balear de Bandes de Música presenta la col·lecció:

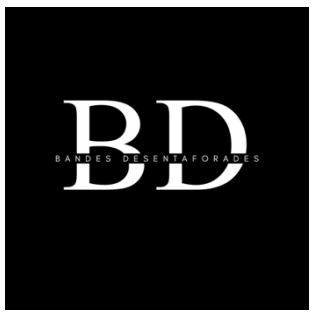

Bandes desentaforades

Suite mallorquina núm. 1

Bartomeu Artigues Febrer
i **Joan Xamena Sastre**

Revisat per **Bartomeu Artigues Mesquida**

A cura de **Miquel Barceló Oliver**
i **Joan Antoni Ballester Coll**

Col·lecció **Bandes Desentaforades**

Directors de la col·lecció:

Miquel Barceló Oliver
Joan Antoni Ballester Coll

Consell Editorial de la col·lecció:

Tomeu Aulí Ginard
Joan Antoni Ballester Coll
Miquel Barceló Oliver
Joan Carles Julià Cuenca
Antoni Llofriu-Prohens
Rafael Sanz Espert

Títols publicats:

1. **El anillo de hierro**, preludi del tercer acte
2. **El reloj de Lucerna**, obertura
3. **Tasanet**, petit poema simfònic per a banda
4. **Mallorca canta**
5. **La vida**, marxa fúnebre del 5è moviment
6. **Suite mallorquina núm. 1**

Títol de la col·lecció: Bandes desentaforades
ISMN (col·lecció): 979-0-805475-00-4 (versió en paper)
ISMN (col·lecció): 979-0-805475-01-1 (versió electrònica)
bandesdesentaforades@gmail.com

Número: 6, Suite mallorquina núm. 1

Autor: Bartomeu Artigues Febrer i Joan Xamena Sastre
Revisor: Bartomeu Artigues Mesquida
Editors: Miquel Barceló Oliver i Joan Antoni Ballester Coll

1ª edició: febrer 2026

Edició: Federació Balear de Bandes de Música
C. Sant Felip, 11 – 07260 Porreres – Illes Balears
federacio.balear.bandes@gmail.com
Disseny de la coberta: Joan Antoni Ballester Coll
Maquetació: Miquel Barceló Oliver

ISMN: 979-0-805475-33-2 (versió en paper)
ISMN: 979-0-805475-34-9 (versió electrònica)

Particel·les de Suite mallorquina núm. 1
ISMN: 979-0-805475-35-6 (versió electrònica)

Aquest treball està llicenciat sota CC BY-SA 4.0
https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.es

La publicació d'aquesta obra ha estat possible gràcies al suport rebut per part del Consell de Mallorca

[CA] **Per a descarregar les particel·les, cal escanejar el codi QR:**
[ES] ***Para descargar las partes individuales, debe escanear el código QR:***
[EN] ***To download the individual parts, you must scan the QR code:***

salutació

Les bandes de música de Mallorca han estat, des de sempre, custòdies d'una immensa i rica col·lecció d'obres musicals que són testimoni del transcurs de la nostra vida i de la nostra història. El Consell de Mallorca, amb una gran satisfacció, i gràcies a l'encomiable feina de la Federació Balear de Bandes de Música, editam aquest sisè volum de la col·lecció de partitures «Bandes Desentaforades». Veritables tresors de la nostra cultura.

Mallorca ha estat bressol de grans mestres de la música, figures en l'àmbit internacional que varen enriquir el panorama musical amb composicions d'una gran bellesa i complexitat. En aquest sentit, cal destacar la figura de Pere Miquel Marquès i Garcia, considerat un dels compositors de major èxit del seu temps a Espanya. Tot i que la seva obra estava majoritàriament escrita per a orquestra, gràcies als arranjaments per a banda del mestre Jaume Albertí i Ferrer, avui ens podem delectar amb peces com «*El anillo de hierro*» i «*El reloj de Lucerna*», a més d'altres joies musicals que jeien inèdites en els arxius de les bandes. Un altre gran mestre de la composició mallorquina fou Bartomeu Oliver i Martí, autor d'obres com «Súliar» i «Xilvar», entre moltes d'altres, que encara esperen ser analitzades en profunditat. Totes aquestes obres, juntament amb moltes d'altres, representen un patrimoni musical de gran valor que cal preservar i difondre. Aquest és precisament l'objectiu d'aquesta iniciativa impulsada per la Federació Balear de Bandes de Música i que compta amb el suport del Consell de Mallorca: rescatar, conservar i difondre el ric patrimoni musical que s'amaga en els arxius de les bandes de música de la nostra illa. Això significa posar en valor obres musicals que, si no fos per aquesta iniciativa, es podrien perdre per sempre.

Antònia Roca Bellinfante

Consellera executiva de Cultura i Patrimoni
i Vicepresidenta primera del Consell de Mallorca

Llorenç Galmés Verger

President del Consell de Mallorca

A més, la publicació d'aquesta col·lecció de partitures permetrà que la nostra vasta tradició musical sigui reconeguda més enllà de les nostres fronteres. Aquest projecte contribuirà a projectar la imatge de Mallorca com a terra de talent musical i a enriquir el panorama musical nacional i internacional. La conservació i difusió del nostre llegat musical ens ajuda a conèixer les nostres arrels, les nostres tradicions i els nostres valors.

En definitiva, des del Consell de Mallorca apostam per la nostra cultura i tenim molt present que el nostre llegat musical és un tresor que cal protegir i compartir amb el món. La iniciativa «Bandes Desentaforades» és un exemple magnífic de com podem fer feina junts per a aconseguir-ho. Perquè la publicació d'aquestes partitures permetrà que les bandes de música de Mallorca, i del món sencer, puguin interpretar-les de nou i donar-les a conèixer al públic. Junts, podem aconseguir que la nostra música continuï sonant per a les generacions futures. Comptau amb el nostre compromís.

col·lecció **Bandes desentaforades**

El diccionari català-valencià-balear (DCVB) de Mossèn Antoni Maria Alcover i Francesc de Borja Moll defineix el mot *entaforar* com "aficar dins forat o recó; amagar dins un enfony".

La col·lecció **Bandes desentaforades** neix amb l'objectiu de recuperar de l'oblit obres de qualitat d'autors mallorquins de renom que descansen, entaforades, als arxius de les bandes de música d'arreu de l'illa. Es tracta d'obres manuscrites, tant originals per a banda com arranjaments, que temps arrere foren èxits, però que han quedat arraconades, per la falta de materials editats de fàcil lectura i adaptats a la realitat de les bandes de música actuals.

Amb aquesta col·lecció es pretén editar una selecció d'obres en un format que permeti tornar aquestes obres a l'actualitat musical. El format seleccionat, una partitura de gran format i enquadernació espiral per a major comoditat del director, juntament amb les particel·les per a cada veu, s'ha valorat com el més adient per a aquest propòsit.

Amb l'edició d'aquesta col·lecció, la Federació Balear de Bandes de Música considera que es contribueix a augmentar el coneixement envers els nostres compositors i els atorga la importància que mereixen. Aquest fet, alhora, permet evidenciar la importància del llegat mallorquí a la historia de la música.

Una ***Suite mallorquina núm. 1*** a quatre mans

Artigues Febrer, Bartomeu (Felanitx 1916 – 1996). Estudià flauta i saxòfon. Els seus estudis de composició foren essencialment autodidactes, tot i que sempre considerà el llucmajorer Joan Xamena Sastre com el seu mestre. Destacava per la seva habilitat en els arranjaments i les instrumentacions i, sobretot, per la seva passió per escriure música de qualsevol mena,, fins i tot copiar partitures.

Com molts músics de banda d'aquella època, va suplir la manca de formació acadèmica en harmonia, contrapunt i composició amb una intuïció musical extraordinària, fet que atorga a les seves obres una frescor i originalitat remarcables. Estava especialment dotat per a la melodia; en són prova les seves obres *Batle Mesquida* i, sobretot, la *Suite mallorquina núm. 1*.

La figura de Bartomeu Artigues Febrer va tenir una importància cabdal per a Felanitx, no només com a compositor, sinó també com a dinamitzador cultural en l'àmbit musical. Fou ell qui posà les bases per aconseguir l'actual Conservatori Professional de Música, que avui compta amb nombrosos estudiants. Amb els seus companys del Patronat creà la Setmana de la Música i fou un referent per a tota una generació d'estudiants, alguns dels quals són avui músics professionals.

L'any 2014, la Federació Balear de Bandes de Música li reté un homenatge a Felanitx amb un concert de la Banda Simfònica de les Illes Balears, sota la direcció de Pere Siquier Pons, que interpretà la *Suite mallorquina núm. 1* que avui presentam, així com *Santueri*, composada pel seu fill Bartomeu Artigues Mesquida.

Joan Xamena Sastre va néixer a Porreres el 18 de juliol de 1904. Fill de Sebastià Xamena Mas i Antònia Sastre Garau, quan tenia setze anys la família es traslladà a Llucmajor, on treballà com a impressor a l'antiga impremta de D. Alfonso Pablo i més endavant a la Impremta Moderna, propietat de Miquel Barceló, on esdevingué un mestre reconegut en l'art tipogràfic.

Xamena sentia una clara inclinació per la música i, segons conten, dominava el cornetí. S'incorporà a la banda de música La Forca, una de les quatre bandes que existien a Llucmajor, sota la direcció del mestre Damià Font. Durant la guerra d'Àfrica (1920–26) completà el servei militar a Tetuan, on dirigí una rondalla. D'allà tornà amb una trompeta: la primera que hi hagué a Llucmajor. En tornar al poble, es reincorporà a la banda, de la qual fou subdirector.

En aquella època també formà part de l'orquestra del nou cinema, que s'encarregava d'amenitzar les sessions de cinema mut. El 1931 passà a ser membre de l'Orquestra Llucmajor, i el 1933 fundà la celebrada orquestra Marvel, que assolí gran èxit arreu de l'illa.

Es dedicà amb passió a la composició. Els seus primers pasdobles foren *Pepe Gallardo* i *La Peña*. Es reconeixia la seva facilitat per compondre, tant música per a una lletra com lletra per a una música. El 1934 creà la banda còmic-taurina El Torbellino, formada per músics de la comarca, amb un repertori integrat per arranjaments propis a tall de paròdia còmica, fins que el 1936, a l'inici de la Guerra Civil, fou dissolta.

Amb l'inici de la Guerra Civil, la banda fou militaritzada sota les ordres del capità Jesús Jiménez Momediano, i Xamena n'assumí la direcció. Fou comminat pel el capità a escriure una marxa per las milicians, *Desfile Azul*. També dirigí la banda de Campos, on compongué els pasdobles *San Julián* i *Campos del Puerto*.

Com a instrumentista fou un dels més destacats de Mallorca. La seva tècnica, musicalitat i sonoritat, sumades als seus coneixements musicals, li valgueren una gran admiració. Passà uns anys a Palma, on actuà amb diversos grups de jazz, i en retornar a Llucmajor reprengué la composició, escrivint pasdobles amb aire mallorquí, com *Mallorca canta*, *El rei n'ha fetes fer crides* o *Llucmajor*. També dedicà un pasdoble al campió de ciclisme *Guillem Timoner*. A més, deixà escrita la música d'una sarsuela inèdita titulada *La Parsimonia*. Escrigué diverses marxes de processó, com *Caminad penitentes*, *Mallorca llora* i, especialment, *Presente*, que encara avui sona cada Setmana Santa a Llucmajor.

Seria impossible enumerar tota la gran quantitat de peces de ball que va escriure. Fou col·laborador de la coral polifònica i musicà, a tres veus, un poema de Maria Antònia Salvà titulat *Sol ixent*. També col·laborà amb el seu amic comediògraf Lluís Estelrich Perelló i, ocasionalment, es dedicà a la poesia humorística.

Es podrien esmentar molts altres títols de les seves obres musicals i poètiques, que permetrien apreciar millor la dimensió i la rellevància d'aquest gran col·laborador en tots els projectes que li encarregaven, així com la personalitat d'un home senzill i, alhora, un artista extraordinari, amb una vocació musical autèntica i profunda.

Xamena Sastre morí a Llucmajor el 18 d'octubre de 1964, a l'edat de seixanta anys. El 10 de febrer de 1965, l'Ajuntament de Llucmajor li organitzà un homenatge on tota la programació, tant musical com poètica, fou seva. Té un carrer amb el seu nom al municipi, i l'any 2000 se li concedí la distinció de l'Espigolera a títol pòstum.

Ambdós, Bartomeu Artigues i Joan Xamena, escrigueren la *Suite mallorquina núm. 1*, on es poden sentir melodies populars com els balls dels cavallets de Felanitx, el ball de Sant Joan Pelós, el Cant de la Sibil·la i el bolero *Rebosillo i gipó*, escrit per Xamena i guardonat amb el primer premi de composició del Cercle de Belles Arts de Palma l'any 1943.

criteris d'edició

Per a aquest sisè volum de la col·lecció *Bandes Desentaforades*, s'ha seleccionat la *Suite mallorquina núm. 1*, obra escrita a quatre mans pel felanitxer Bartomeu Artigues Mestre i el llucmajorer Joan Xamena Sastre.

Es té constància que Artigues Mestre en va fer una revisió l'any 1976. Aquella versió serví de base perquè el seu fill, també compositor, Bartomeu Artigues Mesquida, en dugués a terme una nova revisió el 2014, a la qual hi afegí els instruments necessaris per poder-la interpretar amb una banda de música actual.

La versió que teniu a les mans és el resultat d'aquesta tasca, presentada en concert per la Banda de Música de Felanitx el 30 de novembre de 2014 durant l'homenatge que la Federació Balear de Bandes de Música reté al mestre Bartomeu Artigues Mestre.

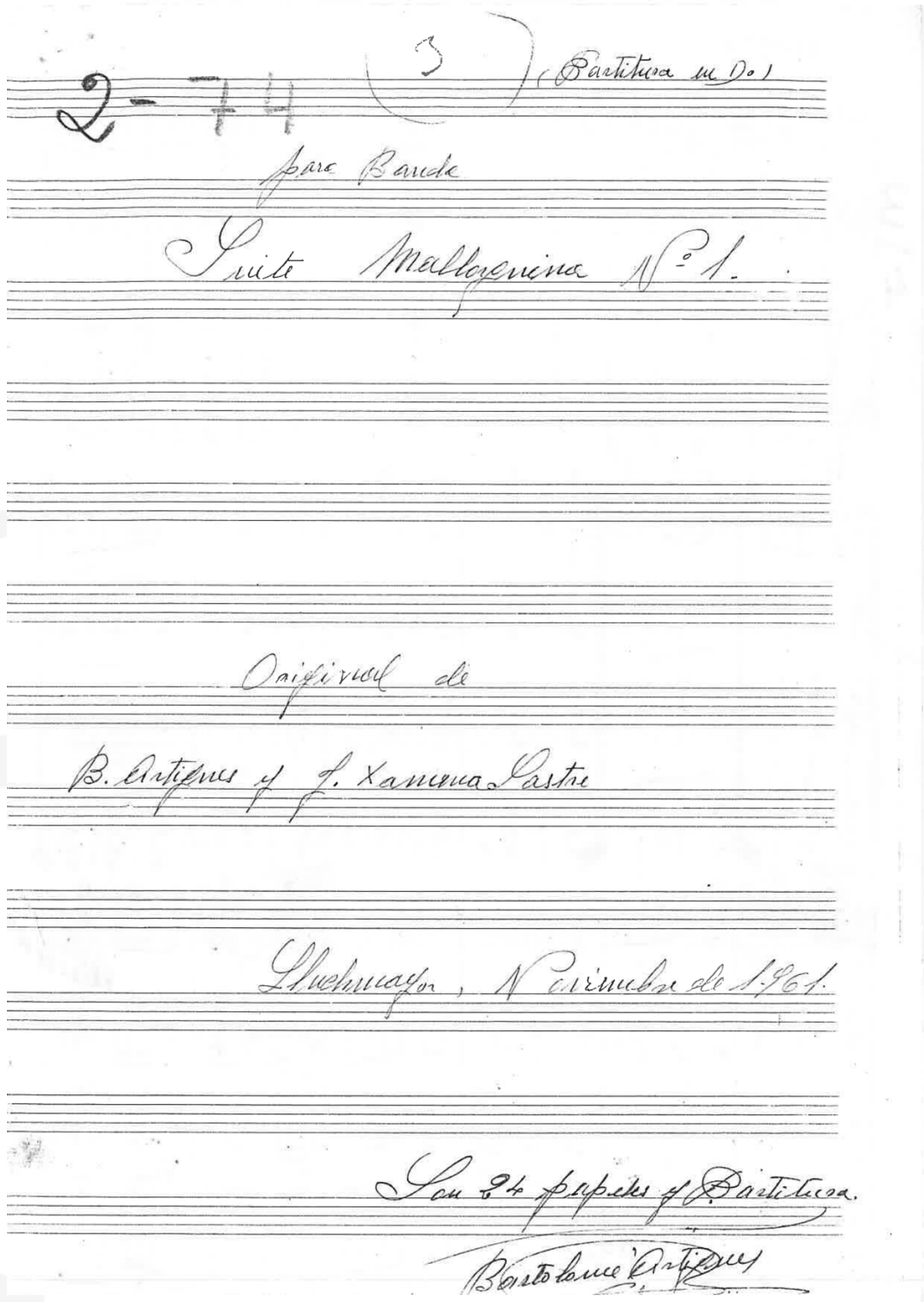
2-74 (3) (Partitura en Do)

para Banda

Suite Mallorquina Nº 1.

Original de

B. Artigues y J. Xamena Sastre

Lluchmayor, Noviembre de 1964.

Son 94 papeles y Partitura.

Bartolome Artigues

Il·lustració 1. Reproducció de la portada manuscrita del guió (en Do) conservada a l'arxiu històric de la Banda de Música de Llucmajor "sa Música". Aquesta portada, signada i datada per el propi Bartomeu Artigues Mestre, indica clarament que es tracta d'una composició original per a banda de Bartomeu Artigues (Mestre) i Joan Xamena Sastre.

agraïments

Els autors volen agrair, en primer lloc, a Bartomeu Artigues Mesquida la tasca de revisió d'aquesta obra, així com a la Banda de Música "Sa Música" de Llucmajor per l'amable accés al seu arxiu històric.

També expressen el seu reconeixement als amics i col·laboradors que revisaren la feina feta i ajudaren a resoldre els dubtes sorgits durant el procés.

Per la seva part, la Federació Balear de Bandes de Música vol agrair el suport econòmic del Consell de Mallorca, gràcies al qual aquest projecte ha estat possible.

instrumentació

- Flauta 1
- Flautí i Flauta 2
- Oboè
- Fagot
- Requint
- Clarinet Principal
- Clarinet 1
- Clarinet 2
- Clarinet 3
- Clarinet Baix
- Saxòfon Alt 1
- Saxòfon Alt 2
- Saxòfon Tenor 1
- Saxòfon Tenor 2
- Saxòfon Baríton

- Trompeta 1
- Trompeta 2
- Trompeta 3
- Fiscorn 1
- Fiscorn 2
- Trompa 1
- Trompa 2
- Trompa 3
- Trompa 4
- Trombó 1
- Trombó 2
- Trombó 3
- Bombardí 1
- Bombardí 2
- Tuba

- Timbals
- Caixa
- Plats
- Bombo

durada aproximada: 7 minuts i 40 segons

grau de dificultat: 3,5

àudio de mostra:

A aquest enllaç s'hi troba el fitxer d'àudio generat informàticament.

colección **Bandes desentaforades**

El diccionario catalán-valenciano-balear (DCVB) de Mosén Antoni Maria Alcover y Francesc de Borja Moll define el término *entaforar* como "meter en agujero o rincón; esconder en un escondrijo" e indica que en castellano se traduce como meter o zampuzar.

La colección **Bandes desentaforades** nace con el objetivo de recuperar del olvido obras de calidad de renombrados autores mallorquines que descansan, ocultas, en los archivos de las distintas bandas de música de la isla. Se trata de obras manuscritas, originales para banda de música o arreglos, que tiempo atrás fueron éxitos, pero que han quedado arrumbadas por la falta de materiales editados de fácil lectura y adaptados a la realidad de las bandas de música actuales.

Con esta colección se pretende editar una selección de obras en un formato que permita devolver estas obras a la actualidad musical. El formato seleccionado, una partitura general de gran formato y encuadernación en espiral para mayor comodidad del director, junto con las partichelas para cada instrumento, se aprecia como el más adecuado para el propósito mencionado.

Mediante la edición de esta colección, la Federación Balear de Bandas de Música considera que se contribuye a acrecentar el conocimiento sobre los compositores mallorquines y a otorgarles la importancia que merecen. Este hecho permite, a la vez, testimoniar la importancia del legado de nuestra isla a la historia de la música.

Una ***Suite Mallorquina núm. 1*** a cuatro manos

Bartomeu Artigues Febrer (Felanitx, 1916–1996) estudió flauta y saxofón. Su formación en composición fue esencialmente autodidacta, aunque siempre consideró al llucmajorer Joan Xamena Sastre su maestro. Destacó por su habilidad en los arreglos e instrumentaciones, y por una inagotable pasión por la música: le gustaba escribir cualquier cosa, incluso copiar partituras.

Como muchos músicos de banda de aquella época, suplió la falta de formación formal en armonía, contrapunto y composición con una notable intuición musical, lo que confirió a sus obras una frescura y originalidad muy características. Poseía un extraordinario talento melódico, como evidencian piezas como *Batle Mesquida* y, sobre todo, la *Suite Mallorquina núm. 1*.

La figura de Artigues tuvo gran relevancia para la vida cultural de Felanitx, no solo como compositor, sino también como impulsor de la actividad musical local. Sentó las bases del actual Conservatorio Profesional de Música, institución que hoy acoge a numerosos estudiantes. Junto a otros miembros del Patronato, creó la Semana de la Música y fue un referente para los jóvenes instrumentistas de su tiempo, muchos de los cuales se convirtieron en músicos profesionales.

En 2014, la Federació Balear de Bandes de Música le rindió homenaje en Felanitx con un concierto de la Banda Simfònica de les Illes Balears, dirigida por Pere Siquier Pons, que interpretó la *Suite Mallorquina núm. 1* y *Santueri*, obra compuesta por su hijo Bartomeu Artigues Mesquida.

Joan Xamena Sastre nació en Porreres el 18 de julio de 1904, hijo de Sebastià Xamena Mas y Antònia Sastre Garau. A los dieciséis años su familia se trasladó a Llucmajor, donde trabajó como impresor en la antigua imprenta de D. Alfonso Pablo y posteriormente en la Imprenta Moderna de Miquel Barceló, en la cual fue un maestro destacado del arte tipográfico.

Xamena mostró una temprana inclinación por la música y destacó especialmente con el cornetín. Ingresó en la banda de música La Forca, dirigida entonces por Damià Font. Durante la guerra de África (1920–1926) prestó el servicio militar en Tetuán, donde dirigió una rondalla y regresó a Mallorca con la primera trompeta conocida en Llucmajor. Al volver, se reincorporó como subdirector de la banda.

También formó parte de la orquesta del nuevo cine, encargada de acompañar las proyecciones de cine mudo. En 1931 ingresó en la Orquesta Llucmajor y dos años más tarde fundó la famosa orquesta Marvel, con la que obtuvo gran éxito en toda la isla.

Su facilidad para la composición le permitió crear tanto música para letras como letras para música, destacando sus primeros pasodobles *Pepe Gallardo* y *La Peña*. En 1934 creó la banda cómico-taurina El Torbellino, compuesta por músicos de la comarca y dedicada a parodias musicales propias, hasta su disolución en 1936 por el inicio de la Guerra Civil.

Durante la guerra, la banda fue militarizada bajo órdenes del capitán Jesús Jiménez Momediano, y Xamena fue designado director. Compuso, tras la tremenda conminación del capitán, la marcha *Desfile Azul*. También dirigió la banda de Campos, para la que escribió los pasodobles *San Julián* y *Campos del Puerto*.

Como instrumentista, fue uno de los más reconocidos de Mallorca: su técnica, musicalidad y sonoridad, sumadas a sus conocimientos teóricos, le granjearon gran admiración.

Tras una estancia en Palma —donde colaboró con varios grupos de jazz—, regresó a Llucmajor y compuso numerosos pasodobles de aire mallorquín, entre ellos *Mallorca Canta*, *El rei n'ha fetes fer crides* y *Llucmajor*. Dedicó otra pieza al que fuera campeón mundial de ciclismo, *Guillermo Timoner*.

Dejó además una zarzuela inédita titulada *La Parsimonia* y varias marchas procesionales, como *Caminad penitentes*, *Mallorca llora*

y especialmente *Presente*, que aún se interpreta en la Semana Santa llucmajorera.

Su producción abarca una gran cantidad de piezas de baile, además de obras corales, como su versión a tres voces del poema *Sol Ixent* de Maria Antònia Salvà, y colaboraciones con el comediógrafo Lluís Estelrich Perelló, además de incursiones en poesía humorística.

Podríamos citar muchas otras composiciones musicales y poéticas que permitirían apreciar mejor la amplitud y relevancia de su obra, así como su papel como colaborador incansable en todos los proyectos que se le confiaban. Su trayectoria revela la personalidad de un hombre sencillo y, al mismo tiempo, de un artista excepcional, impulsado por una auténtica y profunda vocación musical.

Xamena falleció en Llucmajor el 18 de octubre de 1964, a los sesenta años. El Ayuntamiento le rindió homenaje el 10 de febrero de 1965, interpretando únicamente obras suyas y dándole nombre a una calle del municipio. En el año 2000 fue distinguido a título póstumo con la Espigolera.

Ambos compositores, Artigues y Xamena, colaboraron en la *Suite Mallorquina núm. 1*, obra en la que se escuchan melodías tradicionales mallorquinas como los *cavallets de Felanitx*, el *ball de Sant Joan Pelós*, el *cant de la Sibil·la* y el bolero "*Rebosillo i gipó*", escrito por Xamena y ganador del premio de composición del Círculo de Bellas Artes de Palma (1943).

criterios de edición

Para este sexto volumen de la colección Bandes Desentaforades se ha seleccionado la *Suite mallorquina núm. 1*, compuesta a cuatro manos por Bartomeu Artigues Mestre y Joan Xamena Sastre.

Se sabe que Artigues revisó la obra en 1976, y en 2014 su hijo Bartomeu Artigues Mesquida realizó una segunda revisión, completando las voces necesarias para su interpretación por una banda de música moderna.

La versión actual es fruto de esa labor y fue estrenada por la Banda de Música de Felanitx el 30 de noviembre de 2014, durante el homenaje organizado por la Federació Balear de Bandes de Música al maestro Bartomeu Artigues Mestre.

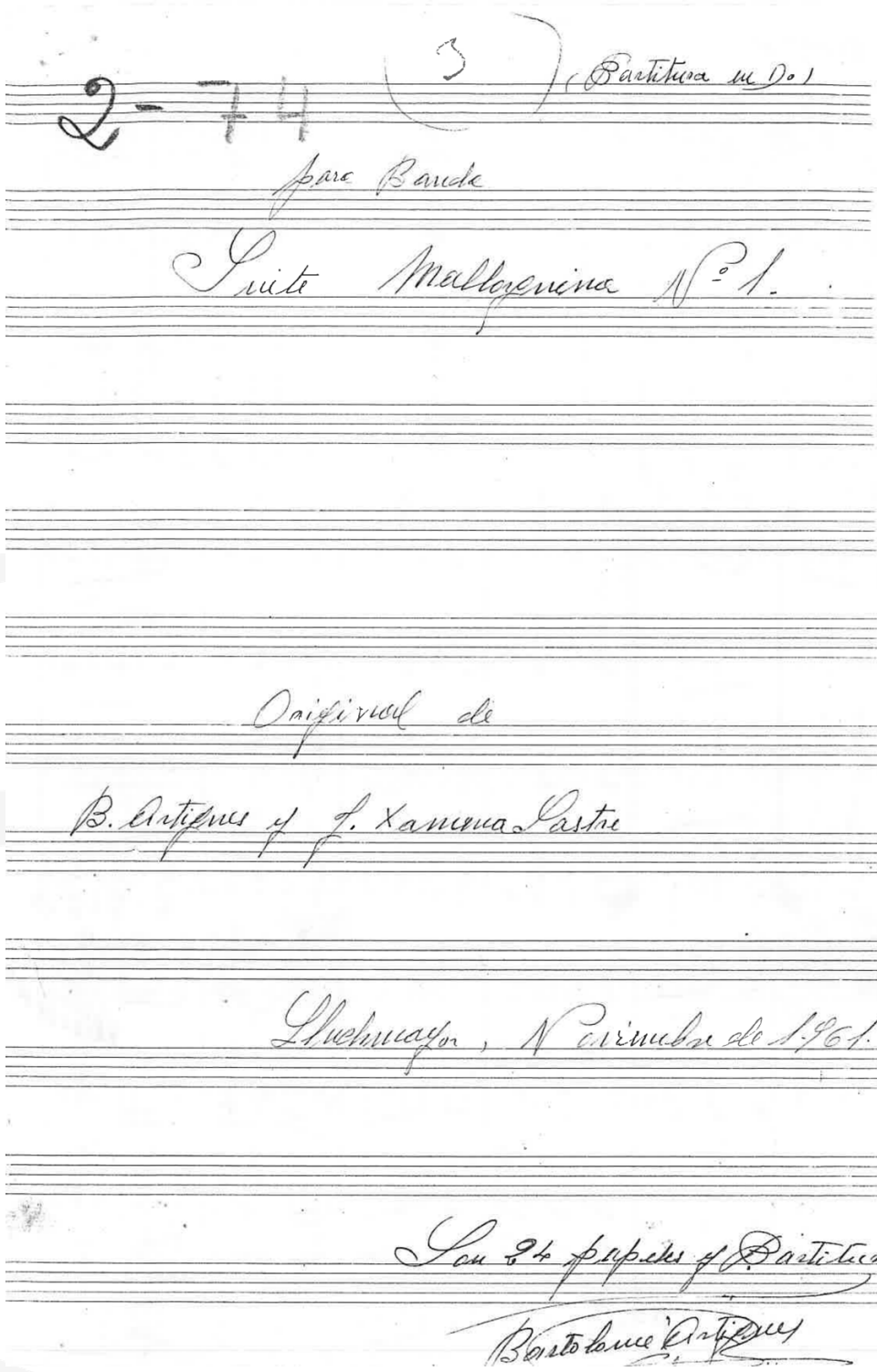
2-74 (3) (Partitura en Do)

para Banda

Suite Mallorquina Nº 1.

Original de

B. Artigues y J. Xamena Sastre

Llucmayor, Noviembre de 1961.

Son 84 papeles de Partitura.

Bartolome Artigues

Figura 1. Reproducción de la portada manuscrita del guion (en Do) conservada en el archivo histórico de la Banda de Música de Llucmajor "Sa Música". En ella, firmada y fechada por el propio Bartomeu Artigues Mestre, consta expresamente que se trata de una composición original para banda de Bartomeu Artigues y Joan Xamena.

agradecimientos

Los autores quieren expresar su agradecimiento a Bartomeu Artigues Mesquida por la revisión y actualización de la obra, así como a la Banda de Música "Sa Música" de Llucmajor por el generoso acceso a su archivo histórico.

También agradecen la colaboración de los amigos y músicos que revisaron y discutieron los aspectos técnicos de la edición.

La Federació Balear de Bandes de Música quiere reconocer finalmente el apoyo económico del Consell de Mallorca, sin el cual esta publicación no habría sido posible.

instrumentación

- Flauta 1
- Flautín y Flauta 2
- Oboe
- Fagot
- Requinto
- Clarinete Principal
- Clarinete 1
- Clarinete 2
- Clarinete 3
- Clarinete Bajo
- Saxofón Alto 1
- Saxofón Alto 2
- Saxofón Tenor 1
- Saxofón Tenor 2
- Saxofón Barítono

- Trompeta 1
- Trompeta 2
- Trompeta 3
- Fiscorno 1
- Fiscorno 2
- Trompa 1
- Trompa 2
- Trompa 3
- Trompa 4
- Trombón 1
- Trombón 2
- Trombón 3
- Bombardino 1
- Bombardino 2
- Tuba

- Timbales
- Caja
- Platos
- Bombo

duración aproximada: 7 minutos y 40 segundos

grado de dificultad: 3,5

audio de muestra:

En este enlace está a disposición el archivo de audio generado informáticamente.

Bandes desentaforades series collection

The Catalan-Valencian-Balearic dictionary (DCVB) by Mosén Antoni Maria Alcover and Francesc de Borja Moll defines the term *entaforar* as "to put in a hole or corner; to hide in a hiding place", so the title of the collection could be translated as "hidden wind bands".

The **Bandes desentaforades** series collection was born with the aim of recovering from oblivion quality works of renowned Majorcan authors who rest, hidden, in the archives of the various bands of the island. These are original handwritten works for music band or arrangements, which once were hits, but have been left in a corner, due to the lack of easy-to-read published materials adapted to the reality of today's wind bands.

The aim of this collection is to publish a selection of works in a format that allows these works to be brought back to the present day. It is considered that the selected format, a general score of large format and spiral binding for the convenience of the conductor, along with the parts for each instrument, is the most appropriate for the mentioned purpose.

The Balearic Federation of Music Bands, by publishing this collection, considers that it contributes to increase the knowledge of Majorcan composers and to give them the importance they deserve. This fact, at the same time, allows to demonstrate the importance of the legacy of our island to the history of music.

A ***Suite mallorquina núm. 1*** by four hands

Bartomeu Artigues Febrer (Felanitx, 1916–1996) studied flute and saxophone. His training in composition was essentially self-taught, although he always regarded the Llucmajor-born Joan Xamena Sastre as his mentor. He stood out for his skill in arranging and orchestrating, and above all for his inexhaustible passion for music: he loved to write anything, even to copy scores.

Like many band musicians of his time, he compensated for the lack of formal training in harmony, counterpoint, and composition with remarkable musical intuition, which gave his works a distinctive freshness and originality. He possessed an extraordinary melodic talent, as demonstrated by works such as *Batle Mesquida* and, above all, the *Suite mallorquina núm. 1*.

Artigues was a central figure in the cultural life of Felanitx, not only as a composer but also as a driving force behind local musical activity. He laid the foundations for what is now the Professional Music Conservatory, an institution that today welcomes numerous students. Together with other members of the local board, he created the Music Week and became a reference point for the young musicians of his generation, many of whom went on to become professionals.

In 2014, the Federació Balear de Bandes de Música paid tribute to him in Felanitx with a concert by the Symphonic Band of the Balearic Islands, conducted by Pere Siquier Pons, featuring *Suite mallorquina núm. 1* and *Santueri*, a work composed by his son Bartomeu Artigues Mesquida.

Joan Xamena Sastre was born in Porreres on July 18, 1904, the son of Sebastià Xamena Mas and Antònia Sastre Garau. At the age of sixteen, his family moved to Llucmajor, where he worked as a printer at the old press of D. Alfonso Pablo, and later at the Impremta Moderna owned by Miquel Barceló, where he became a renowned master of the printing craft.

Xamena showed an early inclination toward music and was known for his mastery of the cornet. He joined the local band La Forca, one of four bands then active in Llucmajor, under the direction of Damià Font. During the War in Africa (1920–1926) he served in Tetouan, where he directed a rondalla and returned to Mallorca with the first trumpet ever seen in Llucmajor. Upon his return, he rejoined the band as assistant conductor.

He also played in the orchestra of the new cinema, responsible for accompanying silent film screenings. In 1931 he joined the Llucmajor Orchestra, and two years later founded the celebrated Marvel Orchestra, which enjoyed great success throughout the island.

Gifted with an effortless sense for composition, he was said to be equally capable of writing music for a text as of setting words to a melody. His first pasodobles were *Pepe Gallardo* and *La Peña*. In 1934 he created the comic-taurine band El Torbellino, composed by local musicians and devoted to parodic arrangements of his own making, which continued until its dissolution in 1936 at the outbreak of the Spanish Civil War.

During the Civil War, the band was militarized under the orders of Captain Jesús Jiménez Momediano, and Xamena was appointed its director. At the captain's thread, he composed the march *Desfile Azul*. He also directed the Campos Band, for which he wrote the pasodobles *San Julián* and *Campos del Puerto*.

As a music player, he ranked among the finest musicians in Mallorca. His technical command, musical sensitivity, and distinctive tone, combined with solid theoretical knowledge, earned him widespread admiration.

After a period in Palma, where he performed with several jazz groups, he returned to Llucmajor and resumed composing, writing numerous pasodobles with a Mallorcan flavor such as *Mallorca Canta*, *El rei n'ha fetes fer crides*, and *Llucmajor*. He also dedicated a pasodoble to the world champion cyclist *Guillem Timoner*. In

addition, he left an unpublished zarzuela titled *La Parsimonia* and several processional marches, including *Caminad penitentes*, *Mallorca llora*, and especially *Presente*, which continues to be performed in Llucmajor during Holy Week.

His output includes a large number of dance pieces as well as choral works, such as his three-voice setting of Maria Antònia Salvà's poem *Sol Ixent*. He also collaborated with the playwright Lluís Estelrich Perelló and occasionally wrote humorous poetry.

Many other musical and poetic works could be mentioned, offering a fuller sense of the scope and relevance of his artistry and of his tireless generosity as a collaborator in every project entrusted to him. His career reveals the character of a modest yet exceptional artist, driven by an authentic and profound devotion to music.

Xamena died in Llucmajor on October 18, 1964, at the age of sixty. On February 10, 1965, the Town Council organized a tribute in which the entire program—both musical and poetic—consisted of his own works. A street in Llucmajor bears his name, and in 2000 he was posthumously awarded the Espigolera distinction.

Both Artigues and Xamena collaborated on the *Suite mallorquina núm. 1*, which incorporates traditional Mallorcan melodies such as the *balls dels cavallets de Felanitx*, the *Ball de Sant Joan Pelós*, the *Cant de la Sibil·la*, and the bolero *Rebosillo i gipó*, composed by Xamena and awarded the 1943 Composition Prize of the Círculo de Bellas Artes of Palma.

editorial criteria

For this sixth volume of the *Bandes Desentaforades* collection, the selected work is the *Suite mallorquina núm. 1* (Mallorcan Suite No. 1), composed four hands by Bartomeu Artigues Mestre and Joan Xamena Sastre.

It is known that Artigues revised the work in 1976, and in 2014 his son, Bartomeu Artigues Mesquida, undertook a second revision, adding the missing parts required for performance by a modern concert band.

The version now in your hands is the result of that endeavor, premiered by the Felanitx Concert Band on November 30, 2014, during the tribute organized by the Federació Balear de Bandes de Música in honor of Maestro Bartomeu Artigues Mestre.

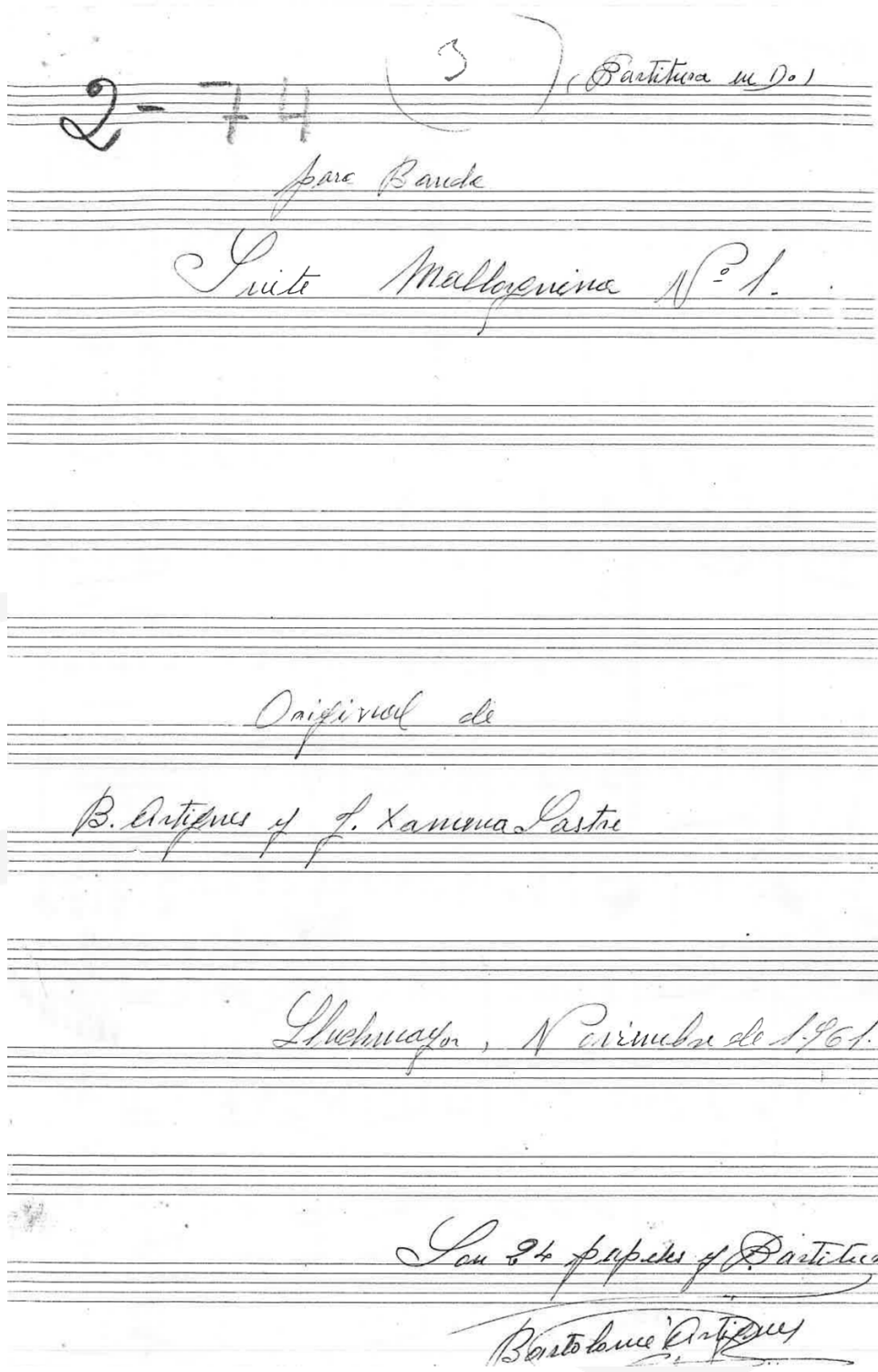
2-74 (3) (Partitura en Do)

para Banda

Suite Mallorquina Nº 1.

Original de

B. Artigues y J. Xamena Sastre

Llucmayor, Noviembre de 1961.

Son 84 papeles de Partitura.

Bartolome Artigues

Figure 1. Reproduction of the handwritten title page of the full score (in C) preserved in the historical archive of the Ban da de Música de Llucmajor "Sa Música." Signed and dated by Bartomeu Artigues Mestre himself, it clearly indicates that the work is an original composition for band by Bartomeu Artigues (Mestre) and Joan Xamena Sastre.

acknowledgments

The editors wish to express their gratitude to Bartomeu Artigues Mesquida for his revision and modernization of the work, and to the Concert Band "Sa Música" of Llucmajor for kindly granting access to its historical archives.

They are also grateful to the friends and musicians who reviewed the edition and contributed valuable insights throughout the process.

Finally, the Federació Balear de Bandes de Música acknowledges the financial support of the Consell de Mallorca, without which this publication would not have been possible.

instrumentation

- Flute 1
- Piccolo & Flute 2
- Oboe
- Bassoon
- Eb Clarinet
- Bb Clarinet Principal
- Bb Clarinet 1
- Bb Clarinet 2
- Bb Clarinet 3
- Bass Clarinet
- Alto Saxophone 1
- Alto Saxophone 2
- Tenor Saxophone 1
- Tenor Saxophone 2
- Baritone Saxophone

- Trumpet 1
- Trumpet 2
- Trumpet 3
- Flugelhorn 1
- Flugelhorn 2
- F Horn 1
- F Horn 2
- F Horn 3
- F Horn 4
- Trombone 1
- Trombone 2
- Trombone 3
- Euphonium 1
- Euphonium 2
- Tuba

- Timpani
- Snare Drum
- Cymbals
- Bass Drum

duration (approx.): 7 minutes & 40 seconds

difficulty: 3.5

sample music:

The link below will direct you to a computer-generated audio file.

Suite mallorquina núm. 1

Bartomeu Artigues Febrer (1915-1996)
Joan Xamena Sastre (1904-1964)
revisat per: Bartomeu Artigues Mesquida

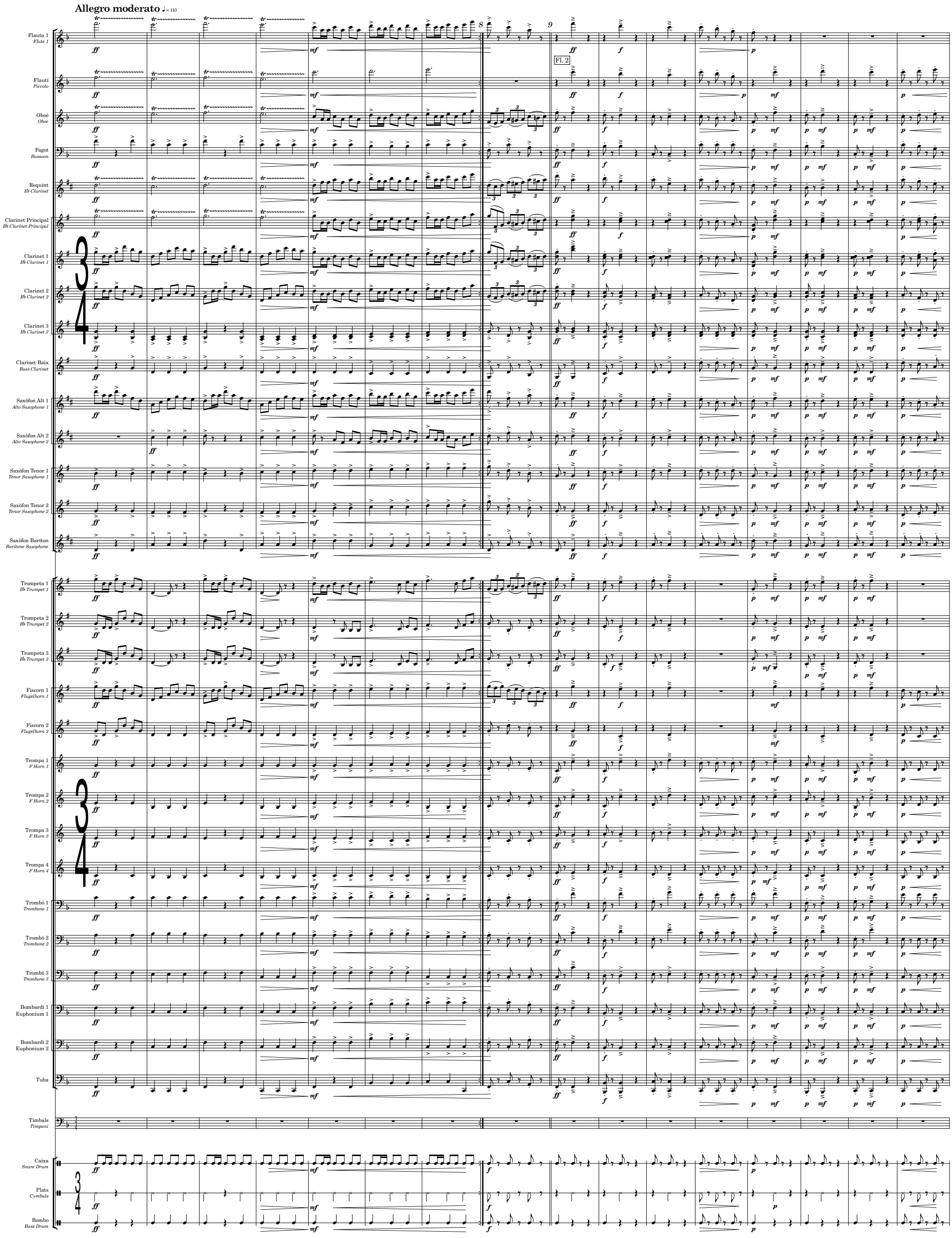

Editors: Miquel Barceló Oliver i joan Antoni Ballester Coll
Federació Balear de Bandes de Música (2026)
ISMN (partitura): 979-0-805475-33-2 (paper) - 979-0-805475-34-9 (electrònic) / ISMN (particel·les): 979-0-805475-35-6

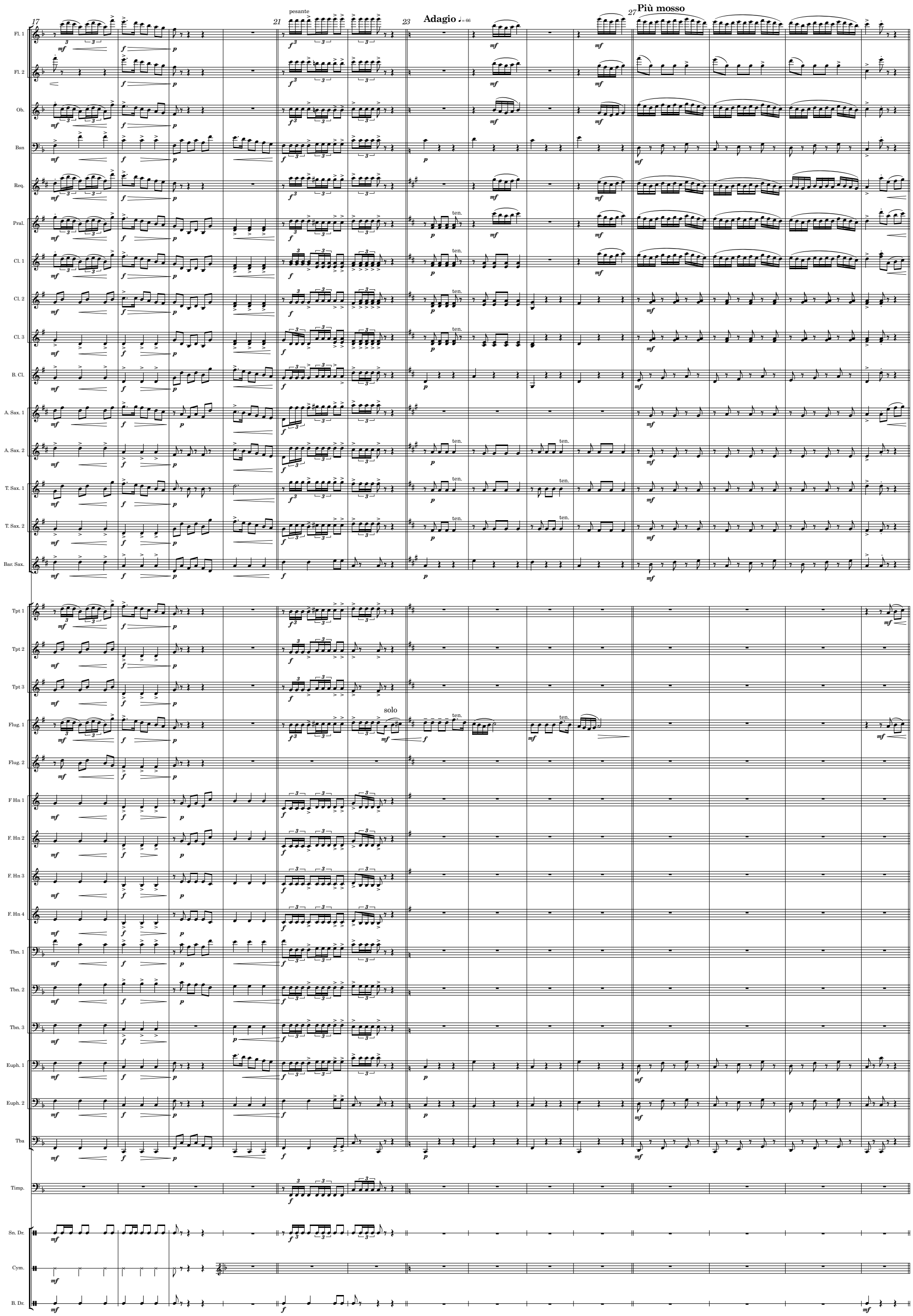
17
21
pesante
23
Adagio ♩= 66
27
Più mosso
Fl. 1
Fl. 2
Ob.
Bsn
Req.
Pral.
Cl. 1
Cl. 2
Cl. 3
B. Cl.
A. Sax. 1
A. Sax. 2
T. Sax. 1
T. Sax. 2
Bar. Sax.
Tpt 1
Tpt 2
Tpt 3
Flug. 1
Flug. 2
F Hn 1
F. Hn 2
F. Hn 3
F. Hn 4
Tbn. 1
Tbn. 2
Tbn. 3
Euph. 1
Euph. 2
Tba
Timp.
Sn. Dr.
Cym.
B. Dr.
ten.
solo

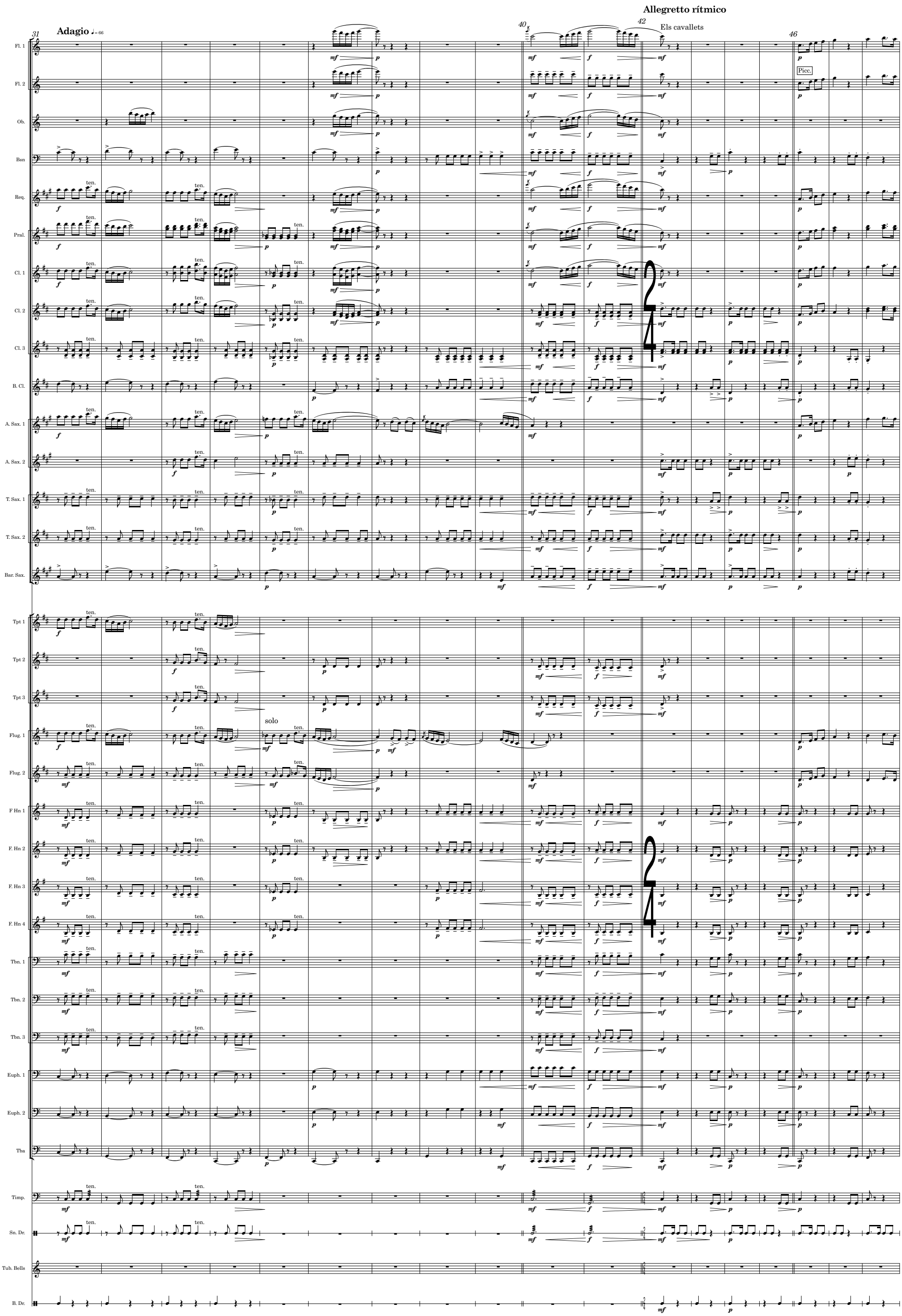
Adagio ♩= 66
Allegretto rítmico
Els cavallets
Picc.
solo
Fl. 1
Fl. 2
Ob.
Bsn
Req.
Pral.
Cl. 1
Cl. 2
Cl. 3
B. Cl.
A. Sax. 1
A. Sax. 2
T. Sax. 1
T. Sax. 2
Bar. Sax.
Tpt 1
Tpt 2
Tpt 3
Flug. 1
Flug. 2
F Hn 1
F. Hn 2
F. Hn 3
F. Hn 4
Tbn. 1
Tbn. 2
Tbn. 3
Euph. 1
Euph. 2
Tba
Timp.
Sn. Dr.
Tub. Bells
B. Dr.

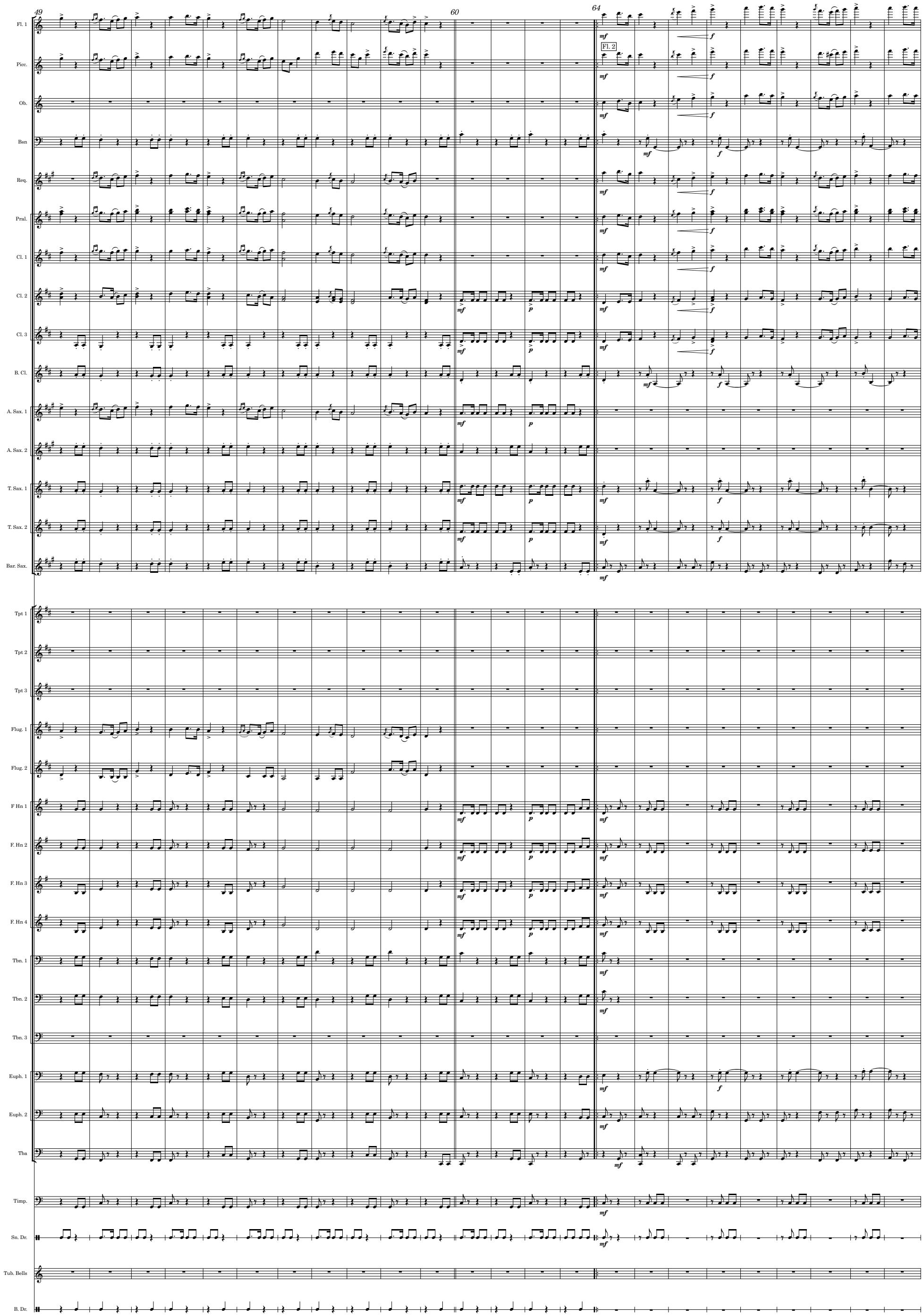
49
60
64
Fl. 1
Picc.
Fl. 2
Ob.
Bsn
Req.
Pral.
Cl. 1
Cl. 2
Cl. 3
B. Cl.
A. Sax. 1
A. Sax. 2
T. Sax. 1
T. Sax. 2
Bar. Sax.
Tpt 1
Tpt 2
Tpt 3
Flug. 1
Flug. 2
F Hn 1
F. Hn 2
F. Hn 3
F. Hn 4
Tbn. 1
Tbn. 2
Tbn. 3
Euph. 1
Euph. 2
Tba
Timp.
Sn. Dr.
Tub. Bells
B. Dr.

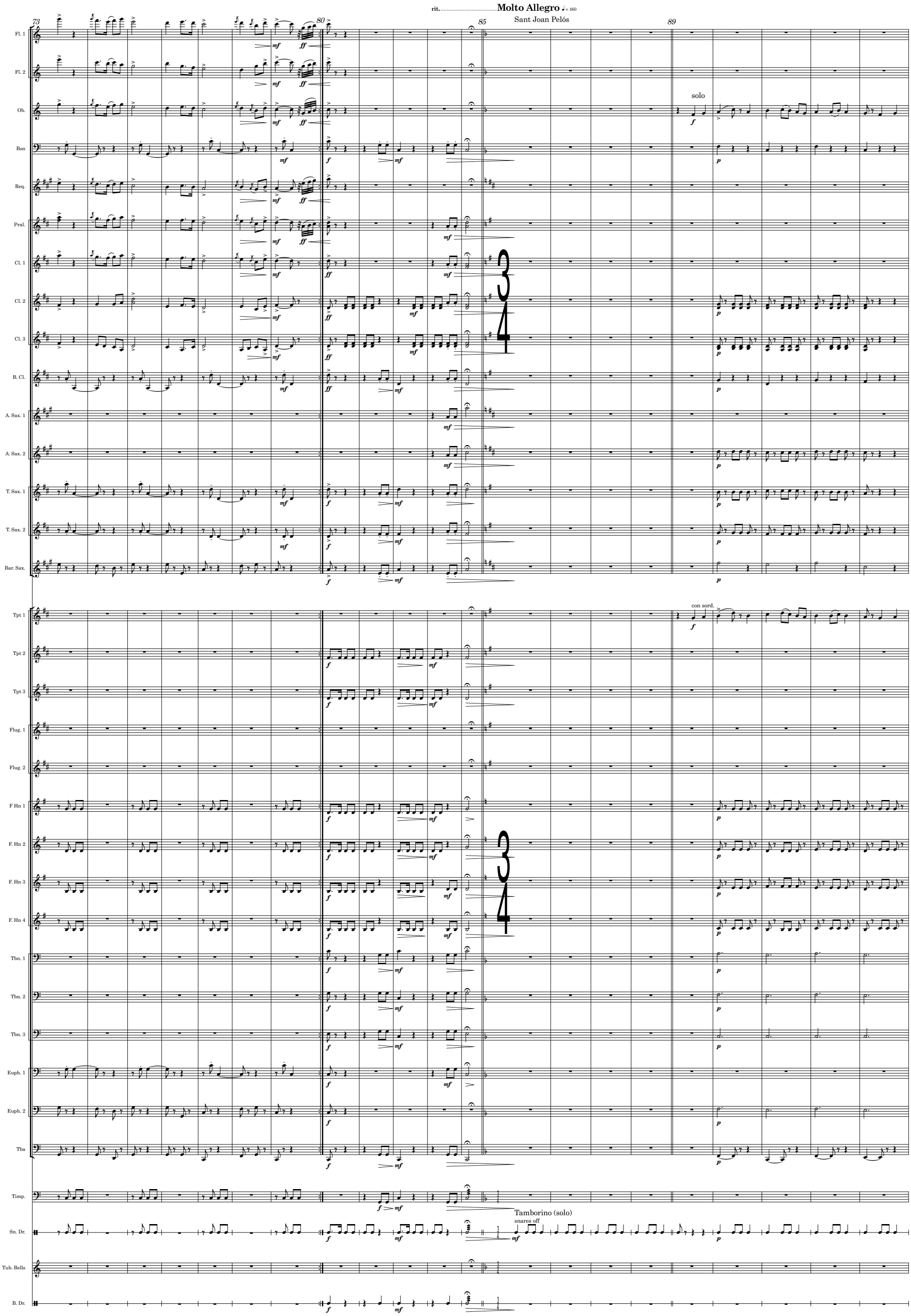
rit.
Molto Allegro ♩= 160
Sant Joan Pelós
73
80
85
89
Fl. 1
Fl. 2
Ob.
solo
Bsn
Req.
Pral.
Cl. 1
Cl. 2
Cl. 3
B. Cl.
A. Sax. 1
A. Sax. 2
T. Sax. 1
T. Sax. 2
Bar. Sax.
Tpt 1
con sord.
Tpt 2
Tpt 3
Flug. 1
Flug. 2
F Hn 1
F. Hn 2
F. Hn 3
F. Hn 4
Tbn. 1
Tbn. 2
Tbn. 3
Euph. 1
Euph. 2
Tba
Timp.
Tamborino (solo)
snares off
Sn. Dr.
Tub. Bells
B. Dr.

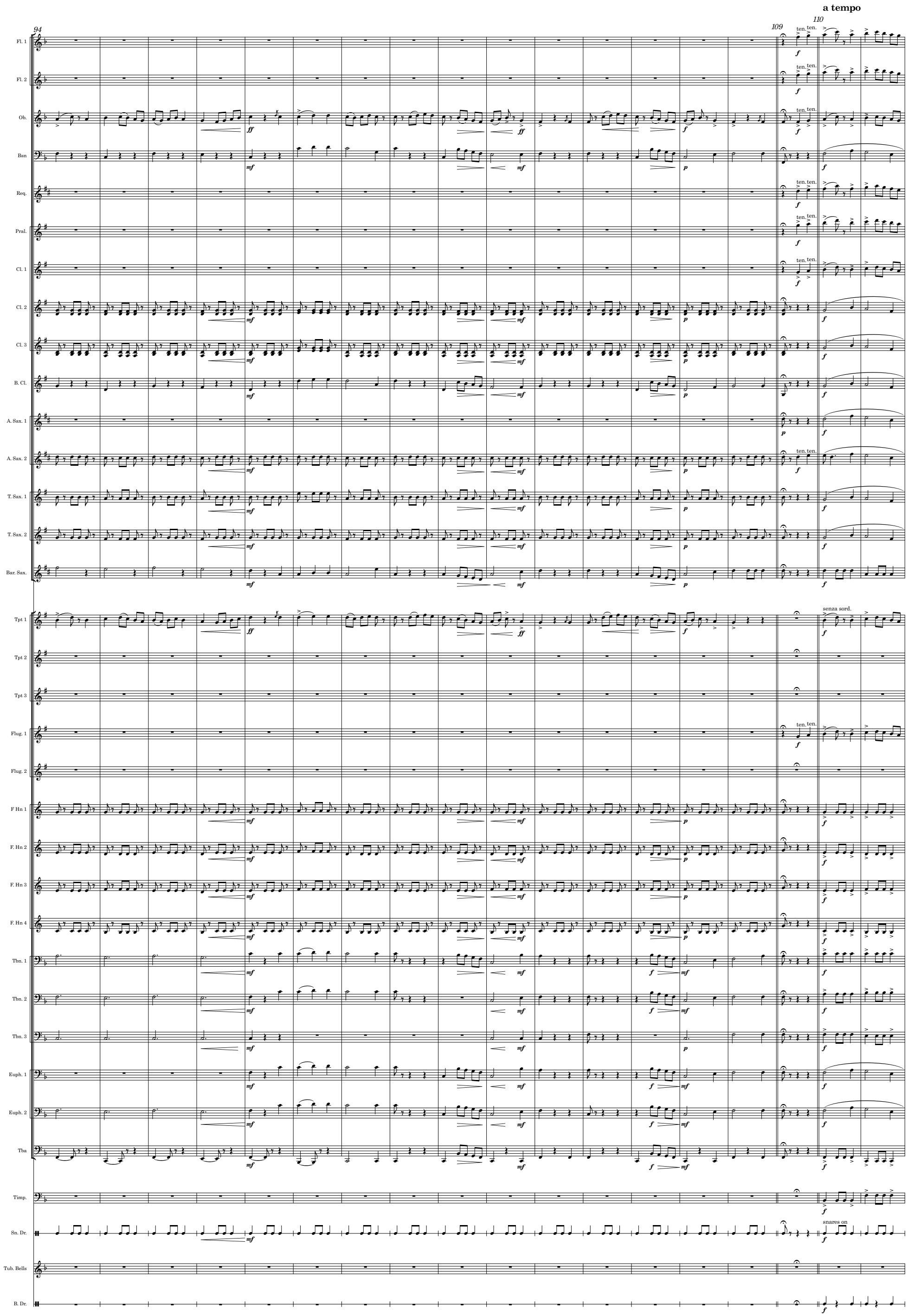
a tempo
94
109
110
Fl. 1
Fl. 2
Ob.
Bsn
Req.
Pral.
Cl. 1
Cl. 2
Cl. 3
B. Cl.
A. Sax. 1
A. Sax. 2
T. Sax. 1
T. Sax. 2
Bar. Sax.
Tpt 1
Tpt 2
Tpt 3
Flug. 1
Flug. 2
F Hn 1
F. Hn 2
F. Hn 3
F. Hn 4
Tbn. 1
Tbn. 2
Tbn. 3
Euph. 1
Euph. 2
Tba
Timp.
Sn. Dr.
Tub. Bells
B. Dr.
ten.
senza sord.
snares on

112
129
130
Fl. 1
Fl. 2
Ob.
Bsn
Req.
Pral.
Cl. 1
Cl. 2
Cl. 3
B. Cl.
A. Sax. 1
A. Sax. 2
T. Sax. 1
T. Sax. 2
Bar. Sax.
Tpt 1
Tpt 2
Tpt 3
Flug. 1
Flug. 2
F Hn 1
F. Hn 2
F. Hn 3
F. Hn 4
Tbn. 1
con sord.
Tbn. 2
Tbn. 3
Euph. 1
Euph. 2
Tba
Timp.
Sn. Dr.
Tub. Bells
B. Dr.

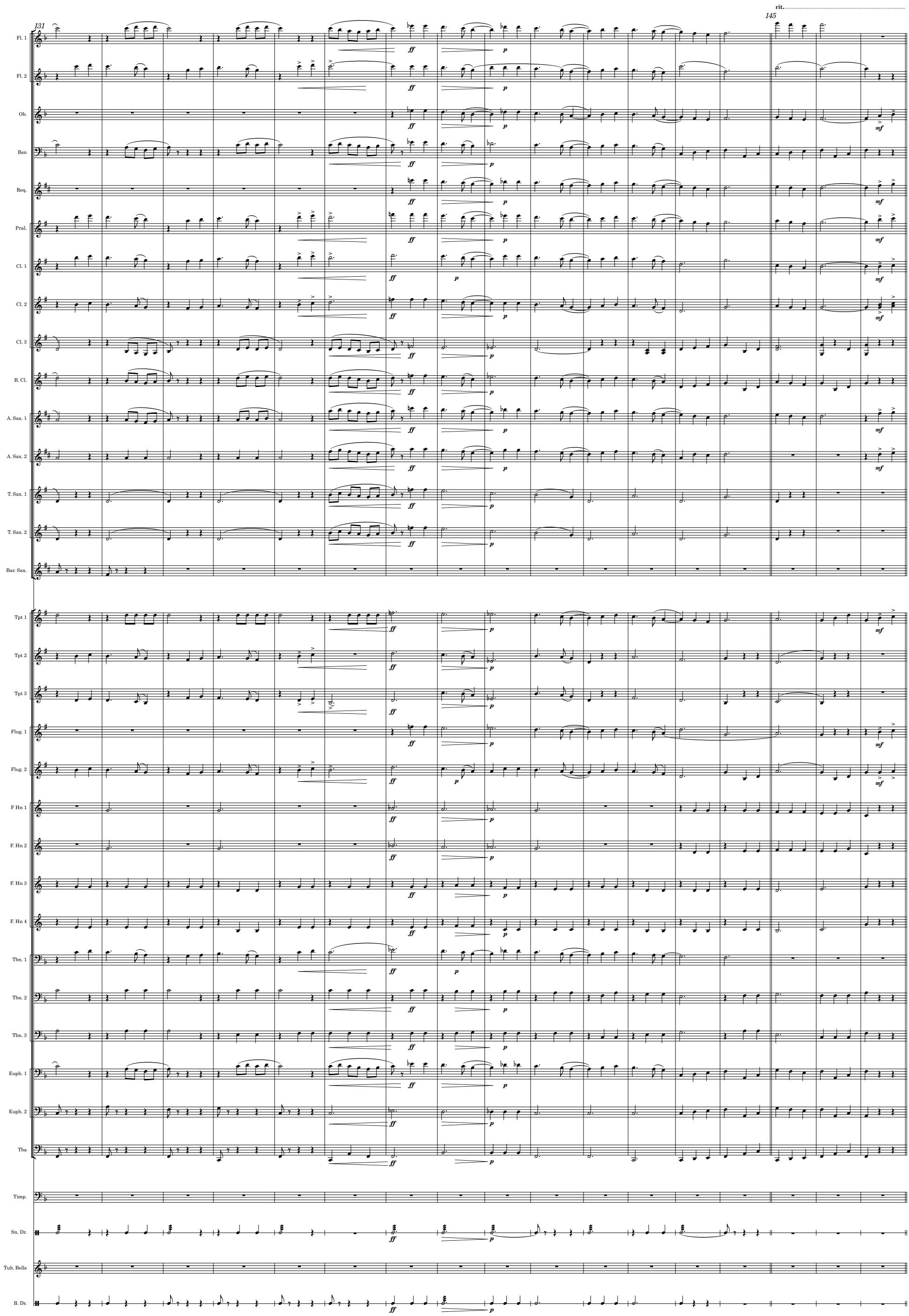
rit.
131
145
Fl. 1
Fl. 2
Ob.
Bsn
Req.
Pral.
Cl. 1
Cl. 2
Cl. 3
B. Cl.
A. Sax. 1
A. Sax. 2
T. Sax. 1
T. Sax. 2
Bar. Sax.
Tpt 1
Tpt 2
Tpt 3
Flug. 1
Flug. 2
F Hn 1
F. Hn 2
F. Hn 3
F. Hn 4
Tbn. 1
Tbn. 2
Tbn. 3
Euph. 1
Euph. 2
Tba
Timp.
Sn. Dr.
Tub. Bells
B. Dr.

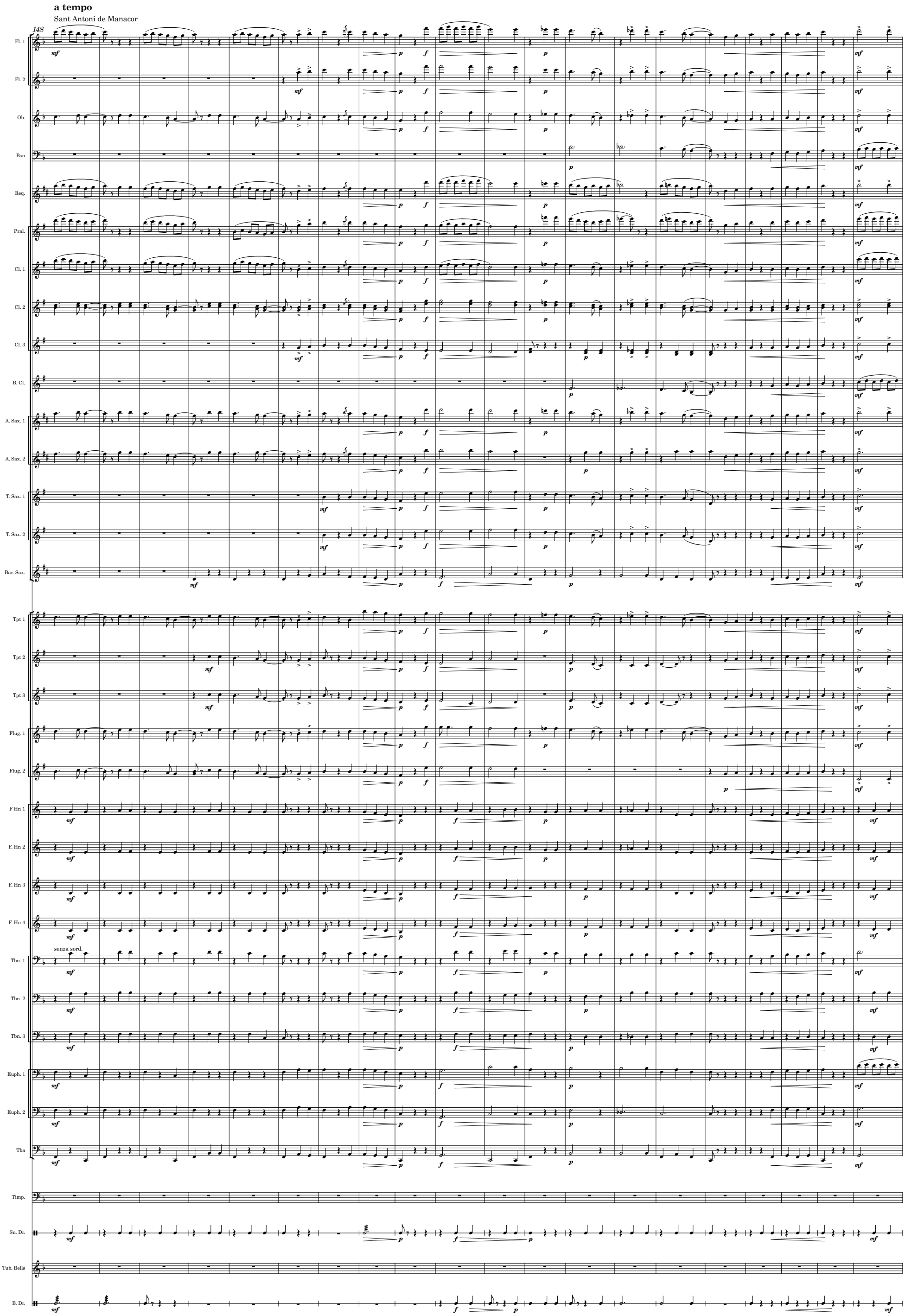
a tempo
Sant Antoni de Manacor
148
Fl. 1
Fl. 2
Ob.
Bsn
Req.
Pral.
Cl. 1
Cl. 2
Cl. 3
B. Cl.
A. Sax. 1
A. Sax. 2
T. Sax. 1
T. Sax. 2
Bar. Sax.
Tpt 1
Tpt 2
Tpt 3
Flug. 1
Flug. 2
F Hn 1
F. Hn 2
F. Hn 3
F. Hn 4
senza sord.
Tbn. 1
Tbn. 2
Tbn. 3
Euph. 1
Euph. 2
Tba
Timp.
Sn. Dr.
Tub. Bells
B. Dr.

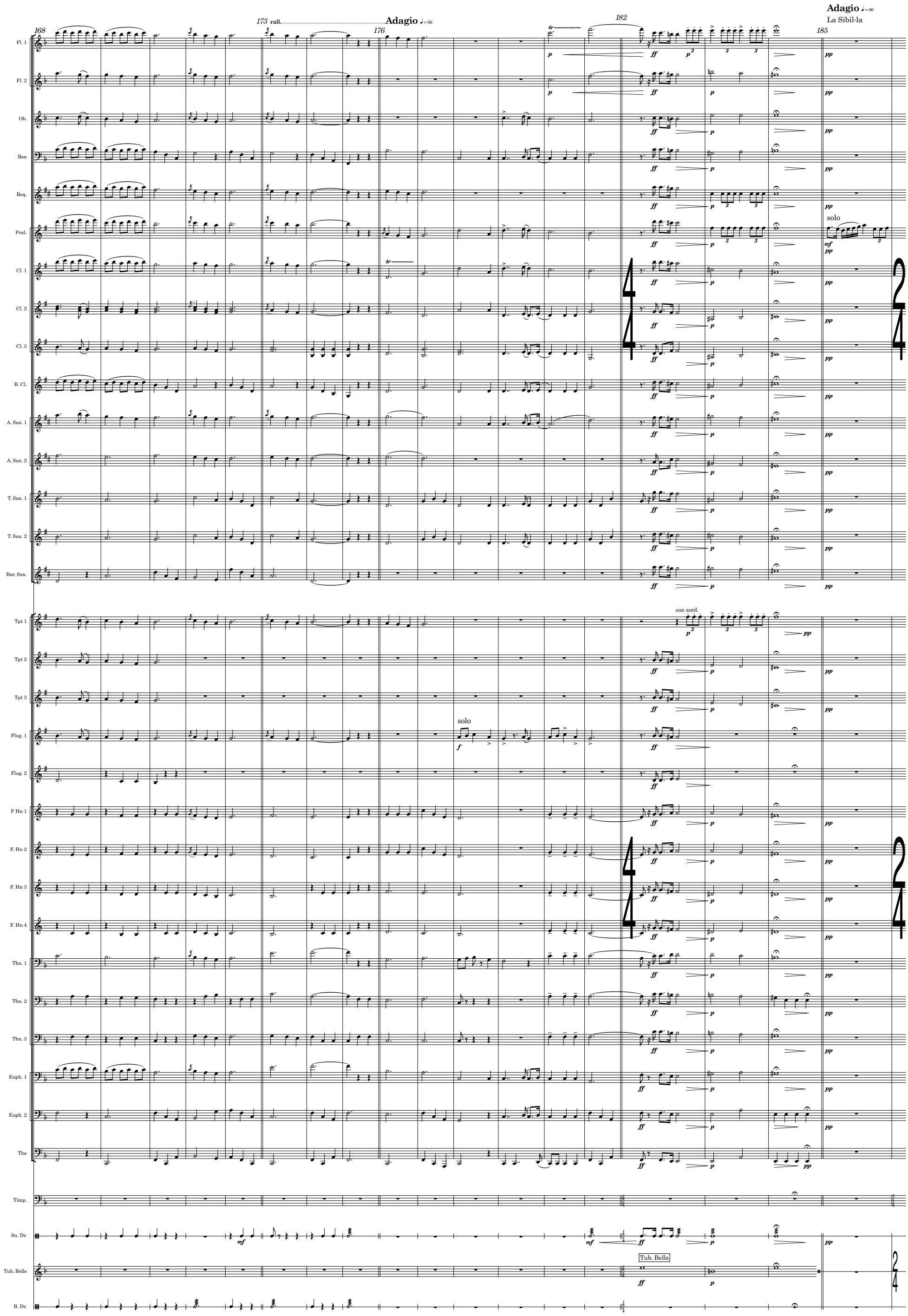
168
173 rall.
Adagio ♩= 66
176
182
Adagio ♩= 66
La Sibil·la
185
Fl. 1
Fl. 2
Ob.
Bsn
Req.
Pral.
solo
Cl. 1
Cl. 2
Cl. 3
B. Cl.
A. Sax. 1
A. Sax. 2
T. Sax. 1
T. Sax. 2
Bar. Sax.
Tpt 1
con sord.
Tpt 2
Tpt 3
Flug. 1
solo
Flug. 2
F Hn 1
F. Hn 2
F. Hn 3
F. Hn 4
Tbn. 1
Tbn. 2
Tbn. 3
Euph. 1
Euph. 2
Tba
Timp.
Sn. Dr.
Tub. Bells
B. Dr.

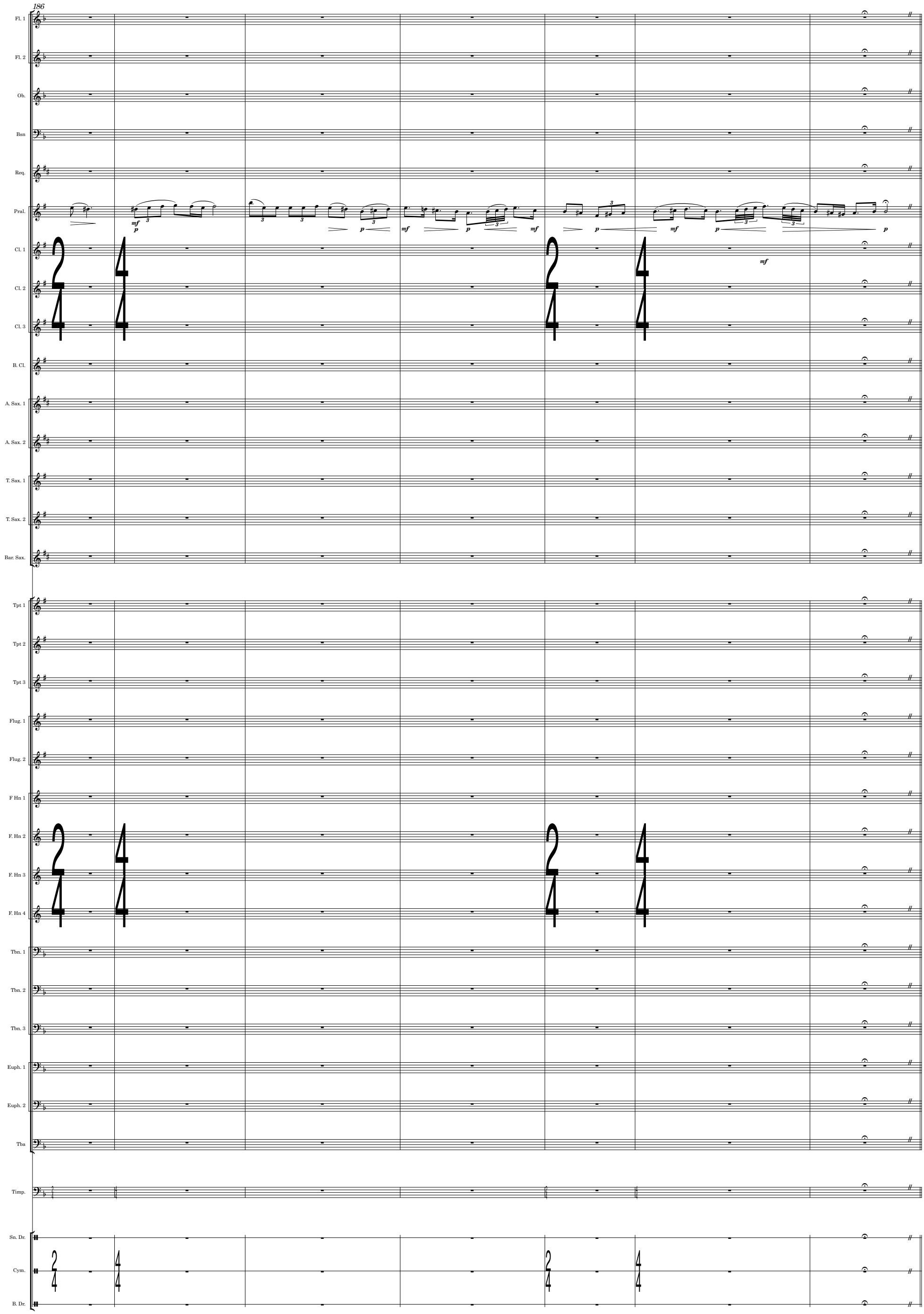
186
Fl. 1
Fl. 2
Ob.
Bsn
Req.
Pral.
Cl. 1
Cl. 2
Cl. 3
B. Cl.
A. Sax. 1
A. Sax. 2
T. Sax. 1
T. Sax. 2
Bar. Sax.
Tpt 1
Tpt 2
Tpt 3
Flug. 1
Flug. 2
F Hn 1
F. Hn 2
F. Hn 3
F. Hn 4
Tbn. 1
Tbn. 2
Tbn. 3
Euph. 1
Euph. 2
Tba
Timp.
Sn. Dr.
Cym.
B. Dr.

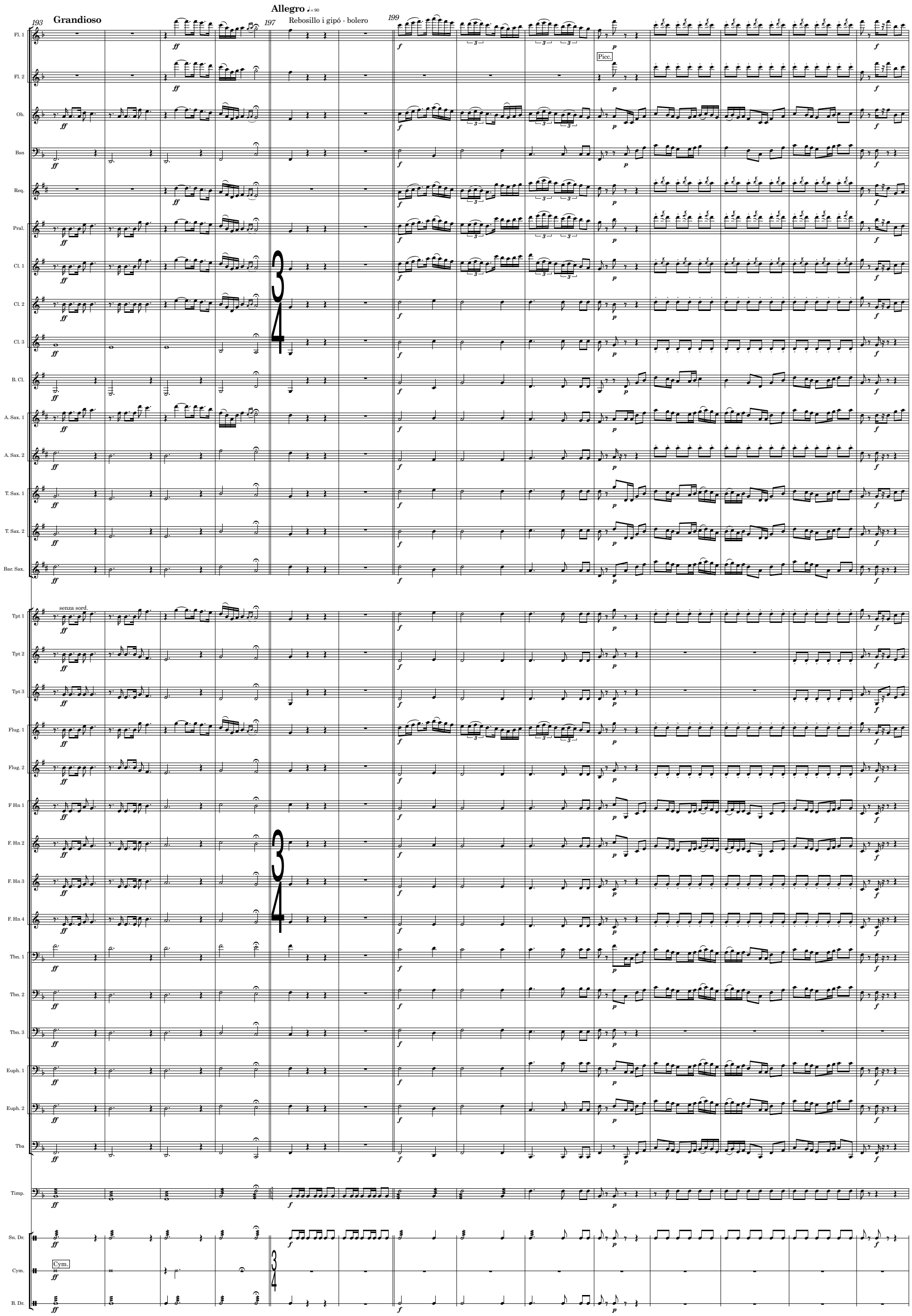
193
Grandioso
Allegro ♩= 90
197
Rebosillo i gipó - bolero
199
Fl. 1
Fl. 2
Picc.
Ob.
Bsn
Req.
Pral.
Cl. 1
Cl. 2
Cl. 3
B. Cl.
A. Sax. 1
A. Sax. 2
T. Sax. 1
T. Sax. 2
Bar. Sax.
senza sord.
Tpt 1
Tpt 2
Tpt 3
Flug. 1
Flug. 2
F Hn 1
F. Hn 2
F. Hn 3
F. Hn 4
Tbn. 1
Tbn. 2
Tbn. 3
Euph. 1
Euph. 2
Tba
Timp.
Sn. Dr.
Cym.
B. Dr.

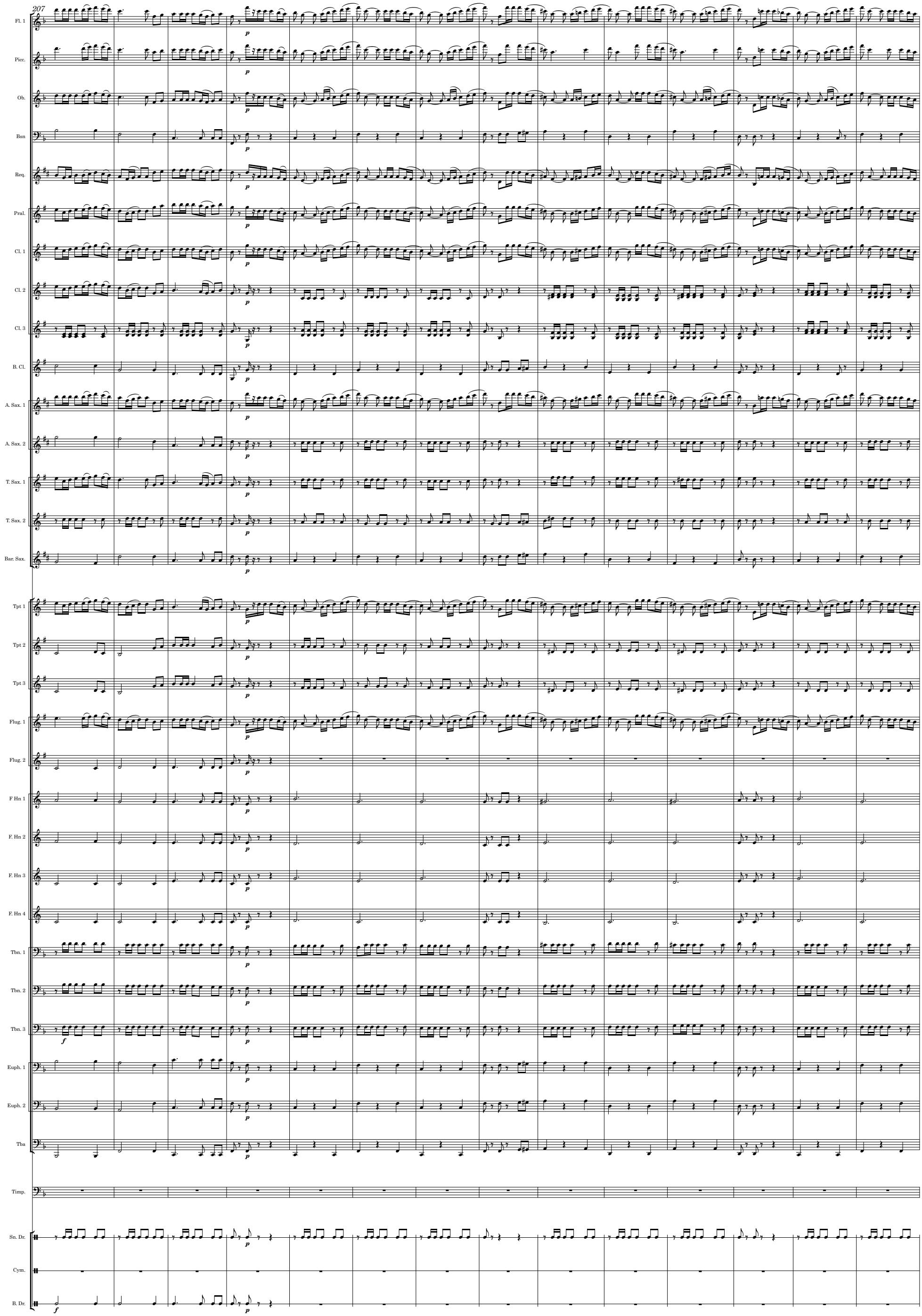
207
Fl. 1
Picc.
Ob.
Bsn
Req.
Pral.
Cl. 1
Cl. 2
Cl. 3
B. Cl.
A. Sax. 1
A. Sax. 2
T. Sax. 1
T. Sax. 2
Bar. Sax.
Tpt 1
Tpt 2
Tpt 3
Flug. 1
Flug. 2
F Hn 1
F. Hn 2
F. Hn 3
F. Hn 4
Tbn. 1
Tbn. 2
Tbn. 3
Euph. 1
Euph. 2
Tba
Timp.
Sn. Dr.
Cym.
B. Dr.

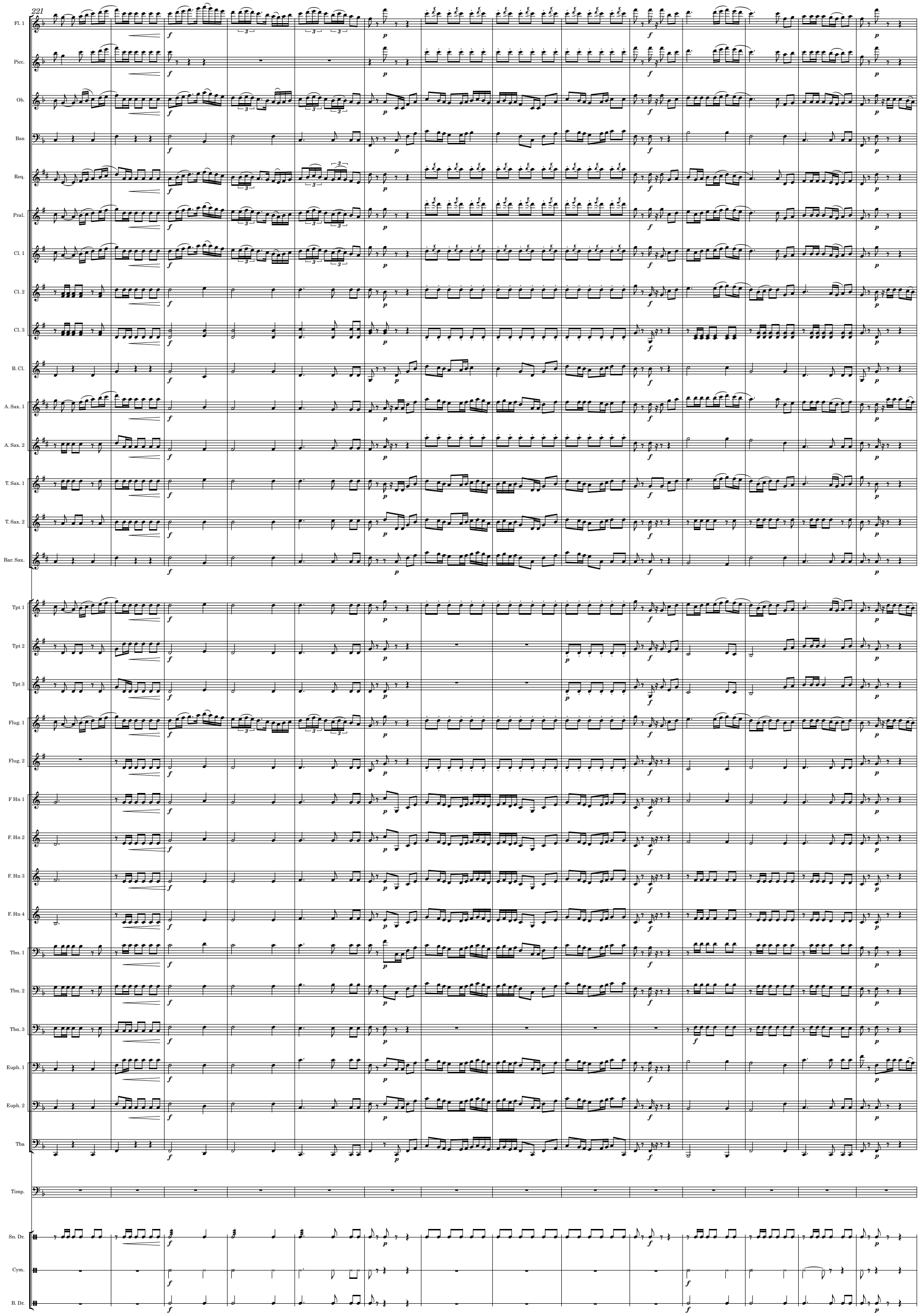
221
Fl. 1
Picc.
Ob.
Bsn
Req.
Pral.
Cl. 1
Cl. 2
Cl. 3
B. Cl.
A. Sax. 1
A. Sax. 2
T. Sax. 1
T. Sax. 2
Bar. Sax.
Tpt 1
Tpt 2
Tpt 3
Flug. 1
Flug. 2
F Hn 1
F. Hn 2
F. Hn 3
F. Hn 4
Tbn. 1
Tbn. 2
Tbn. 3
Euph. 1
Euph. 2
Tba
Timp.
Sn. Dr.
Cym.
B. Dr.

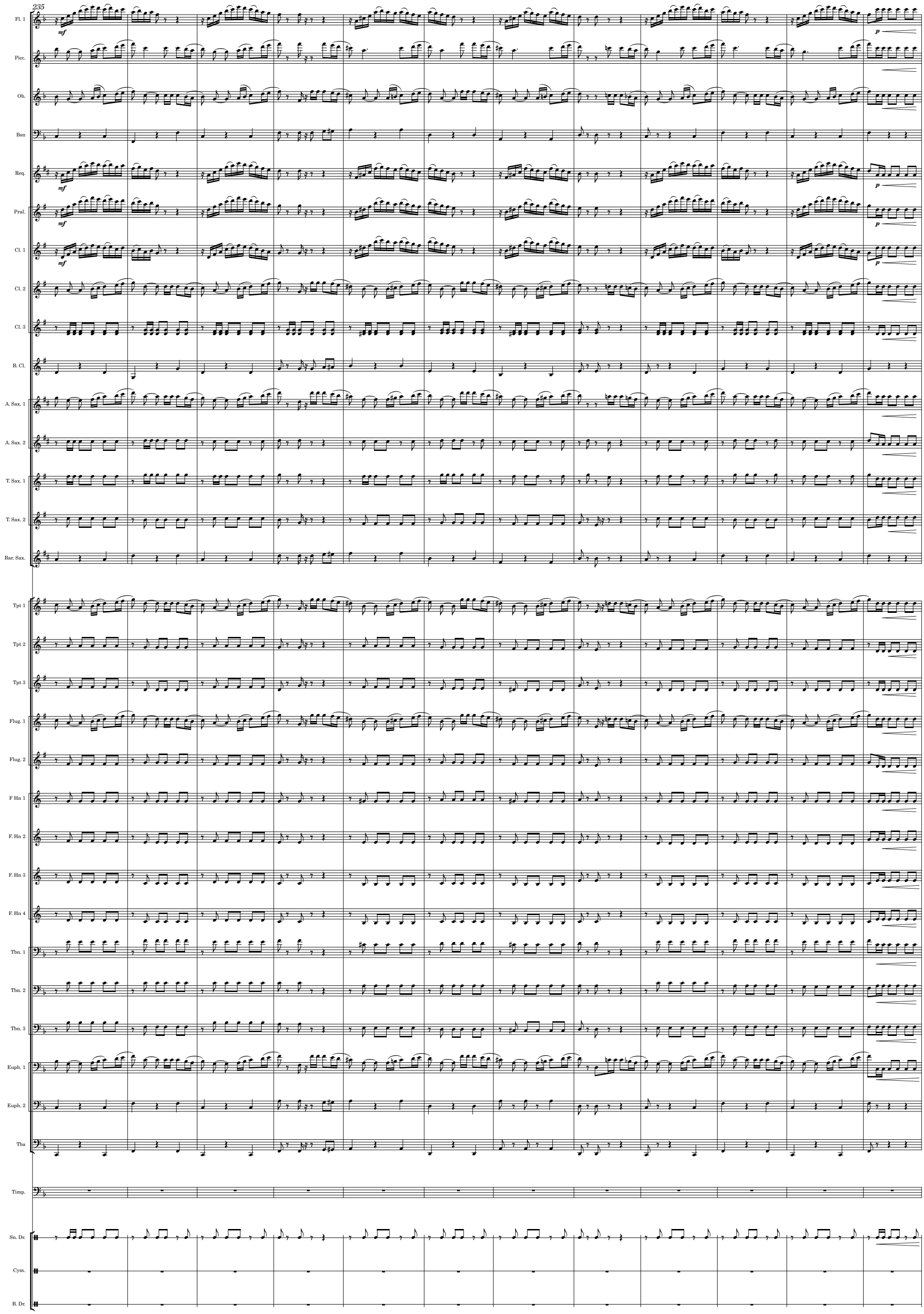
235
Fl. 1
Picc.
Ob.
Bsn
Req.
Pral.
Cl. 1
Cl. 2
Cl. 3
B. Cl.
A. Sax. 1
A. Sax. 2
T. Sax. 1
T. Sax. 2
Bar. Sax.
Tpt 1
Tpt 2
Tpt 3
Flug. 1
Flug. 2
F Hn 1
F. Hn 2
F. Hn 3
F. Hn 4
Tbn. 1
Tbn. 2
Tbn. 3
Euph. 1
Euph. 2
Tba
Timp.
Sn. Dr.
Cym.
B. Dr.
mf
p

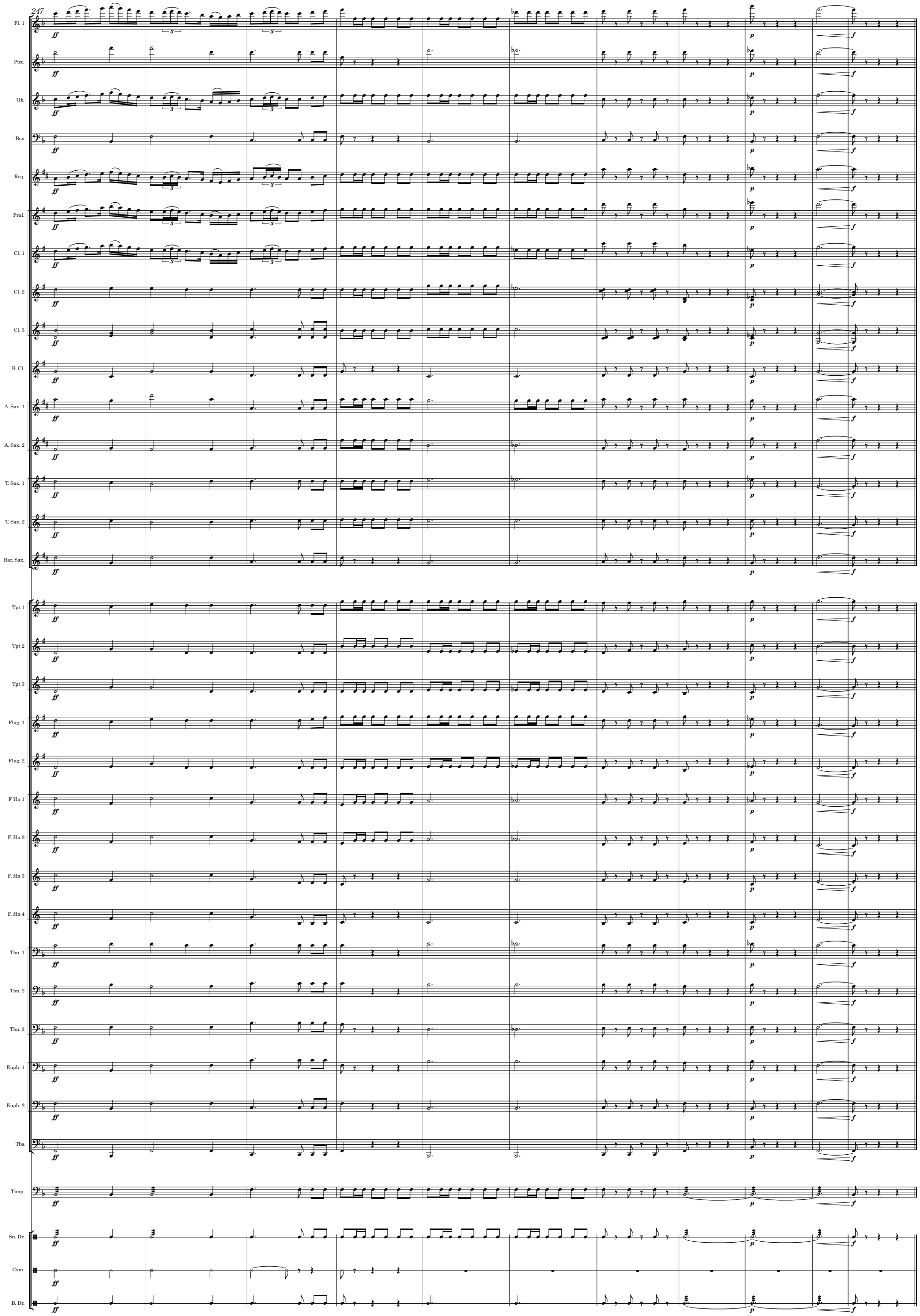
247
Fl. 1
Picc.
Ob.
Bsn
Req.
Pral.
Cl. 1
Cl. 2
Cl. 3
B. Cl.
A. Sax. 1
A. Sax. 2
T. Sax. 1
T. Sax. 2
Bar. Sax.
Tpt 1
Tpt 2
Tpt 3
Flug. 1
Flug. 2
F Hn 1
F. Hn 2
F. Hn 3
F. Hn 4
Tbn. 1
Tbn. 2
Tbn. 3
Euph. 1
Euph. 2
Tba
Timp.
Sn. Dr.
Cym.
B. Dr.